

Laodisé — Nimeero Benn Bi

Kàddu Yàlla yu Isayas ci mbubb mu réy ngir xuruugub Dëkk bu Peeñewoop bi

Jeff Pippenger
2023-08-14

Yëf bu xumb gu xurug peeñ gi. Lan la léegi, ba nga yépp dem kaw taax yi? Yaw mi fees ak coow, dëkk bu jàq, dëkk bu bég: sa ñi dee, du ñu rey ak sabar, te du ñu dee ci xare. Say kilifa yépp dawandoo nañu, te ñu yeew leen ak xasakat yi; ñépp ñi ñu fekk ci yaw, ñu yeew leenandoo, doon nañu daw dëggóo fu sore. Moo tax ma wax ne: xoolleen ma wecc; dinaa jooy metti, buleen sonn ngir di ma dëfël, ndax yàqub doomu jigéenu sama xeet. Ndaxte mooy bésu tiis, ak dëdd, ak njàqare, ci Boroom bi Yàlla buy kilifaa mboolem mbooloo yi, ci xumb gu xurug peeñ gi, di daaneel tata yi, ak yuuxu jëm ci tundu yi. Esayi 22:1–5.

Ci téere Esayi, baat bu ñuy wax ne “yépp” amna fukki juróom-ñett yoon. Fukk ak benn ci yooyu dañuy jëfe bu leer ngir xàmle ay kàddu yu alag ak mbugël, te juróom-ñaari yeneen yi di wax ci yépp ni mbir mu ñuy yóbbu ci gàtt. Benn rekk ci yooyu ñu tekki ne “yépp” moo di dara ju ñuy yóbbu ci gàtt te itam di kàdduy alag ak mbugël. Ma ngi bëgg a wax ci boobu benn tektal, moom mi di baat bu Ebrë bi ñuy xàmle dara ju ñuy yóbbu, waaye itam di kàdduy alag ak mbugël; moo tax maa ngi xàmle wuute bi dale ko ci njàlbéen ga, doonte duñu dellu ci jëfandikoo yii lu dul ci kanam.

Bàyyi yene bi amul pexeel ci tekkiinu “xur wi gise” ndaxte ñu rëdd ko ni mooy “Dëkkub Daawuda,” te itam ni mooy “Yerusalem.” Xur wi gise mooy njubte ci Awanstitu Laodise gu nekk ci jaar-jaaru juróom-benn ñaari aaya yu mujj yi ci Daniel fukki benn. Esayi dafa tëral xalisub yàq gi ak jaar-jaar gi ñu wone ci saar wi ñaar-fukk, bi mu melale noonu nangu gu yokkutee ak noonu buurub Asiri daan not addina si, moom mi yónnee kilifag xare bu tudd Tartan ngir jàpp benn dëkk bu nekk ci Misra bu ñuy wax Asdod.

Yoonu Dibéer bi dañu ko wax ci Daniel fukki benn waajur ak benn, ay ñent-fukk ak benn, te mu jàngale ñetti koox yu “rëcc” ci loxoy papaas bi ci yoonu Dibéer bi.

At mi nguur mi Tartan agsi Ashdod, (bi Sargon buur Asiri sopee ko,) ba xeex ak Ashdod, jël ko; ci booba Boroom bi waxe na jaarale ko ci Isaa, doomu Amoz, ne: Demal, yiwi sa sàkku kaw sa ndigg, te fecci sa dala ci sa tànk. Mu def ko noonu, dox di neen te tànk yu bare. Noonu Boroom bi ne: Ni sama jaam Isaa doxee neen te tànk yu bare ñetti at ngir doon kéemaan ak firnde ci kaw Misra ak Etiopi; noonu it buur Asiri dina yóbbu waa Misra ñi ñu jàpp njaam, ak waa Etiopi ñi ñu jël ay captive, mag ak ndaw, neen te tànk yu bare, ba sax seen gënn gënn, ngir toroxal Misra. Kon ñuy tiit te rus ci Etiopi, moom mi ñu yaakaaroon, ak ci Misra, moom mi doon seen tedd. Te dëkkkat bu dunu bii dina wax bés boobu ne: Gisalleen, noonu la sunu yaakaar doon, fa nu dawoon ngir am ndimbal ba mucc ci buur Asiri; te nan la nu man a mucc? Isaa 20:1–6.

Laaj bi ñu yëkkati ci waa dunu ndox gi mooy: naka lañuy mucc ci buur Asiri, mi itam ñu tektal ni mooy buur bëj-gànnar bi ci Daniel fukki benn.

Moom [buur bëj gannaar bi] dina dugg itam ci réew mi tedd ci ndam, te réew yu bare dinañu sànkú; waaye ñii dinañu récc ci ay loxoom: Edom, ak Moab, ak kilifay doomi Ammon yi.
Daniel 11:41.

Ci wàll bii, dañuy xamle yoonu Dibeer bi nekk ci États-Unis, te amna ay xët yu sutura ci kàddu Daniel yi war a seetlu. Amna ñetti aaya yu toftaloo ci Daniel fukki benn, aaya ñeent-fukk ak juróom ak aaya ñeent-fukk ak ñett, yu ñépp di wax ci “réew yi.” Ci aaya ñeent-fukk, réew yi teewaloon Mbooloom Soviet bu njëkk bi, papaas bi ak États-Unis da leen fegalwoon ci atum 1989. Taalifkat yi bind jaar-jaar yu jamono jii dëggal nañu mbir moomu.

Ba ci aaya ñaar-fukk ak ñaar, danu fa gis baat bi ne “réew yi” di tekki bépp réew ci suuf si, bi buur bu bëj-gànnar (papasi bi) jàpp Misra, miy tegu ci adduuna bépp. Loolu mooy benn ci ay melokaanam. Beneen ñaari melokaan yi may wax ci ñetti aaya yi, dafa jëm ci baat bi ne “mucc” ci aaya ñaar-fukk ak benn, te delluati ci aaya ñaar-fukk ak ñaar. Ñooñu ñaari baat lañu ci Ebrë, doonte dañu leen ñoom ñépp tekki ne “mucc.” Baatu Ebrë bi ñu tekki ne “mucc” ci aaya ñaar-fukk ak ñaar mooy amul fennuccu; ndax bu “fukki buur yi,” yiy tegu ci Mbootaayu Xeeti Adduuna, déggoo jox seen nguur gu benn ci adduuna ci kilifteef gu malaaka papal ba, kenn du fa mucc—amul fennuccu.

Te fukk yi nga gisoon, ñoo di fukk buur yu jotagul nguur ba tey; waaye dinañu jot sañ-sañu buur benn waxtu ak rab wi. Ñoom am nañ benn xel te dinañu jox rab wi seen kàttan ak seen doole. Dinañu xare ak Mburu mi, te Mburu mi dina leen not; ndax mooy Boroom boroom yi, Buur buuru yi; te ñi ànd ak moom, ñoo di ñi wootees, te tannees, te takku. Mu ne ma: Ndox yi nga gisoon, fa jigéen ju yaxu ji toog, ay xeet lañu, ak mbooloo yi, ak réew yi, ak làkk yi. Te fukk yi nga gisoon ci rab wi, ñoom dinañu bañ jigéen ju yaxu ji, dinañu ko def neexadi te bare, dinañu lekk ay yàppam, te lakk ko ak safara. Ndax Yàlla def na ci seen xol ngir ñu matal ay coobareem, te déggoo, te jox seen nguur rab wi, ba keroog ba waxi Yàlla matalee. Peeñu 17:12–17.

“Fukki buur ñi” dees leen waxaat ay yoon yu bari ci Kàddug Yàlla, te itam ci nettali Eliya. Ahab, buurub Israyil, mooy woon boppu fukki giir yi, te dafa takkoon ak Jezabel. Jezabel mooy papas bi ci mujju àddina, Eliya mooy yonnet yi yéglee ndigalub ñettiél malaaka bi, te Ahab mooy boppu benn booloo buy boole fukki buur. Ahab dafay tegtal États-Unis ni njiitu Mbootaayu Xeet yi ci jamonoy wax jiiñgu Bésub Dimbalante bi ci nettali gu yonent. Bu Asiri jàppée Misra, buurub bëj-gànnaru bi ci Daniel 11:42 fekk na mu dénk fukki buur ya ñu nangu jébbal seen nguur ci kàttanug papas bi.

“Bi nuy jëm ci jafe-jafe bu mujj bi, dafa am solo lool ba déggoo ak benn xel nekk ci biir jëfandikookat yi Boroom bi di jëfandikoo. Àddina bi fees na ak ngelawlu, ak xare, ak juuyoo. Waaye ci suuf benn bopp — kàttanu paap bi — nit ñi dinañu booloo ngir aago Yàlla ci nit ki di seedeem yi. Booloo boobu, ku réy aji dëddu bi moo ko takkaale. Bi muy wut a boole ay ndawam ngir xare ak dëgg gi, dina liggéey it ngir xaaj ak tas way taxawal dëgg gi. Kiñaan,

xalaat yu bon, wax ju bon ci sa moroom, mooy yi mu di yëngal ngir jur juuyoo ak xuloo.”
Testimonies, volume 7, 182.

Ci benn fukk ak ñeent-fukk ak benn, gis nañu baat bi ñuy tekki ne “rëcc”; te itam, ci benn fukk ak ñaar, gis nañu fa baat bi ñuy tekki ne “rëcc,” waaye ñoom ñaar ay baati Ebrë lañu yu wuute. Baat bi ñu tekki ne “rëcc” ci benn fukk ak benn, mooy rëcc mel ni ku rëcc ndax lu xëy. Mooy baat bi ñu tekki ne “rëcc” ci benn fukk ak juróom-benn waajal Isaaya, saraxal ñaar-fukk. “Ca bés booba,” “ki dëkk ci dunu bii” dafa laaj ni ñuy man a rëcc ci nit Asiri bi miy “ca bés booba” di nangu àddina si ndànk-ndànk, ni ñu ko misaalé ci Daniyel benn-fukk ak benn ak ci yeneen barab yu bari ci Mbind mi.

Ci Daniel fukki benn sarax ak benn, bi papaat bi, walla ni ko Daniel tegtale, buurub bëj-gànnar bi, walla ni ko Esayi tegtale, Asirian bi, di nott suuf su tedd gi, miy tegtal Estados Unidos, ñaari mbooloo yuñu xamle am na fa.

Dina dugg ci réew mi tedd ci ndam, te bari réew dinañu daanu; waaye yii dinañu mucc ci ay loxoom: Edom, ak Moab, ak yi gën a kowe ci askanu Ammon. Daniel 11:41.

Kenn ki mooy “ñu bare ñi” ñi daanu, te beneen kuréel ga mi ngi ñu tektale ni “Edom, Moab, ak jiit yu njëkk yi ci doom yi Ammon.” Ci yoonu dibeer bi, Révélation 18:4 di woo ñi des tey ci Babilon ne ñu “génn.”

Noonu ma dégg beneen baat buy jóge asamaan, ne: «Génnleen ci moom, yéen sama nit ñi, ngir bañ a bokk ci ay bàkkaaram, te ngir bañ a jot ci ay mbugalam.» Révélation 18:4.

Edom, Moab ak kilifteefu bànni Ammon ñoo di ñi mucc ci walas, ni xeeti dunu gi ci Esayi ñaar-fukk yi yaakaar nañu a def.

Ci benn bii-fukk ak benn bi, beneen melokaan mi maa ngi koy wax mooy ne ci benn bii-fukk, benn bii-fukk ak benn ak ñaar bi, nu gis baat bi ñuy wax “réew yi”; waaye ci benn bii-fukk ak benn bi, baat boobu dañu ko yokk rek, nekkul ci wax yu njëkk ya Daniel waxoon te warul nekk fa. Réew yu bare dañu leen daane ci matug wax ji nekk ci benn bii-fukk bi ba Union Sovietik daan. Te itam, réew yu bare dañu leen jàpp ba papaas gi nangu moom Ndoonug Xeeti Àddina bi. Waaye bu yoonu Dibér bi akkee Etats-Unis, “ñu bare” ñi ñuy daane, duñu réew yu bare; mēnuñu nekk ludul Adventiste yi di sammu bésu juróom ñaareel bi.

“Bu leeru dëgg biñ la won, te muy xamle la Sabatub ñeenteel ndigal ba, te muy wone ne amul benn fondemañ ci Kàddu Yàlla ngir samu dibeer, waaye moom nga sax di taq ci sabatu fen bi, di bañ a sellaal Sabat bi Yàlla wooye: ‘Sama bés bu sell bi,’ kon da nga jot màndargay rab wi. Kañ la loolu di am? Bi nga déggalee dogal bi la sant nga bàyyi liggéey dibeer te jaamu Yàlla, fekk xam nga ne amul benn kàddu ci Biibël bi buy wone ne dibeer dara la dul bés bu liggéey bu suya, danga nangu jot màndargay rab wi, te danga bañ séllub Yàlla bi.” Review and Herald, July 13, 1897.

Képp ku bokk ci Mbooloom Ajaanaar Ñaareelu Fan bi, nangu na njàngaleem Sabat ba mu jëkk a sóob ci mbooloo mi ci ngëm-góor; te moom dafay yëg ci yoonam ci kanamu “leerug dëgg” gi jëm ci Sabat bi.

“Soppi bésuh Noppalu gi mooytu walla màndargaayug sañ-sañu kër gu Room. Ñi xam kërlaay yi ndigalu ñeenteel ba, te tann di sàmm bésuh Noppalu gu dëggul bi ci wàllu bu dëgg bi, ñoom noonu dañuy jébbal ndamam seen bopp ci kàttan ga gii rekk moo ko santaane. Màndargaayu rab wi mooy bésuh Noppalu bu baap bu Room, bi àddina nangu ci wàllu bés bi Yàlla tann.”

“Amul kenn jotul màndarga mbooloom buur ba jotul rëy gi. Waxtu nattu gi jotagul. Kiristen yu dëgg am nañu ci bépp kër-yàlla, te mbooloom Room-Katolik biitul ci loolu. Kenn duñu ko daanlu ndare ba kera mu am leer gi te gis warug ndigël ñeenteel ba. Waaye bu ndigël gi génnee di gaawal bésuh noflaay bu fen bi, te yuuxu kàddu bu mag bu malaaka bu ñetteel bi di waare nit ñi ci kow màggal buur ba ak nataalam, suuf-sàkk bi dina leer xóot ci diggante lu fen ak lu dëgg. Noonu ñi sax ci moytuwul yàppkat yi dinañu jot màndargay buur ba.”

“Ak doxalin yu gaaw, nuy jegesi ci jamono jii. Bu kër-ceed yi diine Protestante yi boolee ak kàttan gu àddina ngir taxawu ab diine ju jubadi, bi seen maam yaa ngi woon a jàq ci kawam ba muñ fitna bu gëna tar, kon Noppalu Pap bi dinañu ko sàkk ci kàttanu benn booleem kër-ceed ak réew. Dinga am ab ngànnay gu réew mi def ci diine, te loolu du jeex ludul ci yàqute gu réew mi.” Manuscript 51, 1899.

Ca jamono dund Alxames bi, ñi ngañu rek yu ñuy teg lu taxaw ci leeru malaaka bu ñetteel bi mooy ñi nekk Seweñt-Dé Adfanit rekk, ndaxte mooy ba noppi rekk la ñi nekk biti Adfanit yi di gis ndégamug malaaka bu ñetteel bi, te ñu jox leen ko. Ñi bari ñi ñuy daan ca jamono dund Alxames bi mooy Adfanit yu Laodise, ndaxte “atte mi dafay tambalee ci kër Yàlla.”

Noonu ñi mujj di jiitu, te ñi jiitu di mujj; ndax ñu bari lañuy woo, waaye ñu néew a ñu tann.
Matthew 20:16.

Esayi mooy “mandarga ak kéemaan” ci Misra ak Etiopi ngir wone noonu ni ba papasiy yi di noppalu ci njàlbéen bu jëm ci nottu àddina si yokkute. Misra mooy Ndaaje Mbooloom Xeet yi; Etiopi mooy États-Unis yi; te Asiri mooy papasi bi. Ci teguwaayu taarixu wax jii, Esayi tàmbalee indi ab yonent yu bari yu alkande. Saar fanweeri ñaar fukk ak ñaar bi mooy ci Laodise yi ñuy daan ca yoonu Dibéer ba, ak ci Filadelfi yi di woo “Edom, Moab ak njiitu doomi Amon yi” génne leen Babilon.

Adventisme bu Laodisee amul jikko yu am a solo ngir mucc, te dañu ko tufli génne ci gémminiñu Boroom bi ba ci yoonu alxames. Maa ngi fàttali dëgg boobu ngir dooleel rekk poñ bi ci topp. Esayi ñaar-fukk ak ñaar dafay tegtal beneen sabab bu tax Laodisee réer, ndax yégleb musiba mi jëm na ci xuru “peeñu.” Am na ñaari baat yu mag ci Ebreu yu ñuy tekki ne “peeñu.” Benn bi dafay tegtal toftale xew-xewi waxi yonent yi, te beneen bi dafay tegtal peeñub Almasi. Benn ci ñoom dafa nekk ci biti kèrgëm gi, te beneen bi ci biir kèrgëm gi. Baat bi nekk ci saraxu ñaar-fukk ak ñaar mooy peeñu bi di tegtal xew-xewi waxi yonent yi, te mooy itam baat bi ñu tekki ne “peeñu” ci téereb Kàddu yu xel yi.

Fu amul peeñ gu Leer gi, nit ñi dañuy réer; waaye ku sàmm yoon wi, barkeel nga ci moom.
Kàddu yu Xelu 29:18.

“Yëngu xurug gis-gis” mooy wax ju jëm ci waxeentu bi di jëfandikoo ñaari xeetu jaamu Yàlla yi nekk ci mbooloom Yàlla ca mujjug àddina. Benn xeet, bi Shebna di tegtal, mooy Laodise; te beneen xeet bi Eliakim doomu Hilkiyah di tegtal, mooy Philadelphia. Wuute bi nekk ci diggante ñaari xeet yii ci saar bi, mooy, ci dëgg-dëgg, benn wuute ak bi nekk ci lééboonu fukki janq. Benn xeet am na diw ca guddi-génn ga, te beneen xeet amu ko. “Diw,” muy màndarga, day tegtal dëgg yu wuute ndax ci taxawaay bi mu feeñee; waaye ci Esayi ñaar-fukk ak ñaar, “diw” bu fukki janq ya mooy kàddu gi ñuy wax “gis-gis.” Benn xeet am na “diw,” beneen xeet amu ko.

«Ñi ñuñ aji ñi taxaw ci wetu Boroom suuf sépp, am nañu bérab ba benn yoon joxe woon Seytaane ni kerub bu muuru. Jaarale ko ci bindéef yu sell yi wër tronam, Boroom bi di saxal waxante gu ànd ak ñi dëkk ci kaw suuf. Diwlin wurus gi dafay tegtal yiw wi Yàlla di yokk lampi gëmkat yi, ngir bañ a xippi te dee. Su fekke ne du ñu tuur diwlin ju sell jii jóge asamaan ci yégle yi Xelum Yàlla, dooley lu bon yépp dinañu am kilifteef gu mat sëkk ci kaw nit ñi.

«Yàlla dañu koy toroxal bu nu bëggul a nangu yégle yi mu nu yónni. Noonu nag, nu ngi bañ di nangu diwlin gu wurus gi mu bëgg a tuur ci sunuy xol, ngir jox ko ñi nekk ci lëndëm. Bu woote bi agsee ne: “Xoolleen, boroom céet bi ngi ñëw; génnleen ngir daje ak moom,” ñi nanguwul diwlin ju sell ji, ñi yëgëluwul yiwug Kirist ci seen xol, dinañu gis, ni jigéen yu ñàkk xel ya, ne setul nañu ngir daje ak seen Boroom. Amuñu ci seen bopp kàttan gu ñuy manee am diwlin ji, te seen dund dañuy yàqu. Waaye su ñaano Xelu Yàlla ju Sell ji, su nu ñaane ni Musaa ñaanoon na ne: “Won ma sa ndam,” mbëggeel Yàlla dina fees ci sunuy xol. Jaarale ko ci tuur yu wurus yi, diwlin gu wurus gi dina ñëw ci nun. “Du ci doole, du ci kàttan, waaye ci sama Xel, la Boroom mbooloom xare yi wax.” Jaarale ko ci nangu leer yu xonq yi jóge ci Jantub Njubte gi, doom yi Yàlla dañuy leer ni ay lamp ci àddina bi.» Review and Herald, July 20, 1897.

Xelum yonent yi déggoo nañu ci seen biir, te ñaari boroom diw gi ci Sakariya ñooy it ñaari seede yi ci Peeñu gi fukki benn.

«Ci ñaari seede yi, yonent bi waxaat na ne: “Ñoom ñooy ñaari garabu oliif yi ak ñaari bantukaay yi taxaw fa kanam Yàlla mi moom suuf si.” “Sa kàddu,” la taalifkat ba wax, “ab lãmp la ci sama tãnk, ak leer ci sama yoon.” Révélation 11:4; Psaume 119:105. Ñaari seede yii da ñuy tegtal Mbind mi Sell mi ci Kóllère Gu Yàgg gi ak ci Kóllère Gu Bees gi. Ñoom ñaar ñépp ay seede yu am solo lañu ci cosaanu yoonu Yàlla ak ci saxam ba fãww. Ñoom itam ay seede lañu ci pexe mucx gi. Nataal yi, sarax yi, ak waxi yonent yi ci Kóllère Gu Yàgg gi da ñuy jublu jëm kanam ci ab Musalkat buy ñëw. Xibaaru Jàmm yi ak Bataaxal yi ci Kóllère Gu Bees gi da ñuy wax ci ab Musalkat bu ñëw ba noppi, ci wàll wu matale dëgg gi mel ni ko nataal ak waxi yonent yi waxoon.» The Great Controversy, 267.

Ñaari ñaar yu ñu fal ci Sakaraya dañuy tegtal yoonu jukkoo wi ñu wone ci Pexeer ga, saa bu njëkk. “Diw li,” mooy “peeñu” gu yonent gi ci mbirum xew-xewi taarix, ñu yóbbu ko jaarale ko ci Kóllère gu Yàgg gi ak Kóllère gu Bees gi. Ci Pexeer fukki benn, ñaari seede yii, jaarale ko ci teks bii, ñu leen xam ne ay Musaa ak Eliya lañu. Musaa ak Eliya nag, mandarga lañu buy tegtal seen bopp.

Bu ñaar, bu ñu leen wonee benn ci wàllu yi mel ni ci Tundu Soppikub Mel gi walla ci Peeñug Yàlla fukki benn, dañuy misaal ñaari dëgg yu wuute. Ci tundu wa, dañuy tegu ay misaalu seede yi

dee ngir seen ngëm durante jaamu yoonu Dibeer ak téeméeri ñaar-fukk ak ñeenti junni nit ñi; waaye ci Peeñug Yàlla fukki benn, dañuy tegu ay misaalu Kóllère Gu Yàgg ak Kóllère Gu Bees. Waaye ngir Adventism, dañuy tegu lu gën a bari. Ñaari seede yi ngir Yawut yi mooy “yoon ak yonent yi,” te muy tegu Kóllère Gu Yàgg; te ñaari seede yi ngir Kiristaan yi mooy Kóllère Gu Yàgg ak Kóllère Gu Bees; waaye ngir Adventism, ñaari seede yi mooy Kàddug Yàlla ak Seede si Yeesu. Loolu moo taxoon Yowaana nekkoon ci Patmos.

Man maay Yaxya, seen mbokk, te seen àndandoo ci metit, ak ci nguur, ak muñug Yeesu Kirist, nekkoon naa ca dunu bi ñuy wax Patmos, ndax Kàddug Yàlla, ak ndax seedeel Yeesu Kirist. Peeñu ma 1:9.

Ci Esayi ñeent-fukk ak ñaar, ñaari seede yi, muy Muusaa ak Eliya, dañu leen teewal foofa; waaye loolu mën nañu koo xam rekk su fekke ne nga jëfandikoo njariñu Alfa ak Omega ci wàllu sura ba. Xalaatal fan la Yeesu tambalee njàngalem ci “peeñu” mbir yu yonent yi ci ay taalibeem yi ca yoon wa jëm Emmayus.

«Tambali ci Musaa, mooy Alfa bi dëpp ci jaar-jaaru Nettali bi, Kirist leerale na ci Mbind mi yépp li jëm ci moom.» Desire of Ages, 796.

Eliyaa mooy yonent bi di feeñ balaa bés bu mag ba metti bu Boroom bi, ak yégle gu sukkandiku ci njubug Alfa ak Omeega, di delloo xol yi baay ya (alfa) ca ñiir yi (omeega). Muuse ak Eliyaa dañuy tegtal alfa ak omeega ci waxi kàddu yonent yu Biibël bi. Su fekke ne man ngaa dégg ko, Muuse mooy woon William Miller. Muuse ak Miller ñoom ñaar ñépp dee nañu, te ñoom ñaar ñépp mi ngi leen xamale woon ci woyof yi ne ñu mucc nañu. Muuse dekkal nañu ko, te loolu am ci saa si gannaaw deenam; waaye malaaka yi taxaw nañu wër bàmmeele Miller ba keraatam. Eliyaa mooy tegtal ndawsi yonent bu mujj bi balaa ñëwug bés bu mag ba metti bu Boroom bi.

Yahud yi daan na tere yégleb waxtaan wi ñu waxoon ba noppi nekk ci Kàddu Yàlla; waaye waxu yonent bi war na am yoonam. Boroom bi nee na: “Xoolleen, dinaa yónni ci yéen Eliya, yonent bi, bala bésu Boroom bi mag te tiitlu dikk” (Malaki 4:5). Am na ku wara ñëw ci xel ak kàttanu Eliya, te bu feeñee, nit ñi man naa wax ne: “Yaa ngi yékkati lool, doo firi Mbind mi ci anam wu jub; may ma wax la naka nga wara jàngale sa ndëgtu.”

«Am na ñu bare yu manul ràññee liggéeyu Yàlla ak bu nit. Dinaa wax dëgg gi ni ko Yàlla di ma ko joxee, te maa ngi wax léegi ne, su ngeen di sax ci seet njuumte, te am xel mu bëggoo xuloo ak wuute, dootuleen xam dëgg gi. Yeesu nee na ay taalibeem: “Am naa lu bare tey wax leen, waaye manuleen koo muñ léegi” (John 16:12). Ñoom nekkunoo woon ci taxawaay wu leen man a tax mujj ci ràññee mbir yu sell te ba fàww. Waaye Yeesu dig na ne dina yónnee Dimbalikat bi, miy jàngal leen lépp, te fàttali leen lépp lu Mu leen waxoon. Bokk yi, warunu samp sunu yaakaar ci nit. “Bàyyileen nit, mi ngelawam nekk ci paxaram: ndax lu tax dees na ko jàppee?” (Isaiah 2:22). War ngeen takk seen ruuy yu ñàkk doole ci Yeesu. Yaraatul nu naan ci bëtu ndox mi nekk ci suuf ndox, bi amee na bëtu ndox ci tundu wa. Na nu bàyyi dex yu suufeel yi; na nu ñëw ci bët yi gën a kawé. Su fekke ne am na benn pexe bu dëgg booleen xam, te booleen ci dëggoo, seetleen ko bu baax, méngale Mbind mi ak Mbind mi, yóbbu leen teenub dëgg gi ba suux ci biir xottu Kàddug Yàlla. War ngeen teg seen bopp ak seen xalaat ci saraxal Yàlla, dindi seeni xalaat yu jiitu, te bàyyi Xel mu Sell mi jiite leen ci dëgg gépp.»

Selected Messages, téere 1, 412.

Ci Esayi ñaar-fukk ak ñaar, Sebna ak Eliyaakim dañuy tegtal ñi am xel ak ñi amul xel ci biir Awanis mu juróom-benn baat ci mujju àddina, bi buur bi dëkk ci bëj-gànnaw di dikk ci Yerusalem. Eliyaakim doomu Hilkiya moo amoon “peeñ mi”; Sebna amu ko woon.

Fu amul gis-gis, nit ñi di yàqu; waaye ku sàmm yoonu Yàlla, barkeel na. Kàddu yu Xelu 29:18.

Bataxal waxu yonent bi, maanaam “peeñ mi” ci kàddu wii, jëm na ci ñaari mbir. Soo xam yokkute leerug yonent bi, danga dund; te boo ko xamul—danga dee. Su fekke ne xamoo ko, kon mënuloo waajal ngir sàmm Noflaay bi ca nattu yoonu Dibeer ba. Dina ne, “dafa tard lool.” Bu ñu daaneel Adfantis yi ci xalis Laodise ca yoonu Dibeer ba, dañuy bañ yoon wi ndaxte dañoo bañ “peeñu dëgg bi.” Amoonuñu diwlin, xamoonu yokkute xam-xam bi ñuy ubbi tuuti lu jiitu tēju waxtuw jéggalu ba.

Ndaxte yaw ne nga, “Damaa bare alal, damaa yokku ci yëf yi, te amuma soxla dara”; waaye xamoo ne yaa ngi metti, di ki ñu wara yërëm, di ku ñàkk, di gumba, di rafetul. Peeñu 3:17.

Màndargay Esayi mooy ndax mu dox na rafetul te tànkam nekkul woon dara diirub ñetti at. Def na ko ngir artu ñi koy déglu ci bataaxal bu yonent bi, ne su fekke ne xamoo peeñu xew-xewu yonent yi, dinga agsi ci yoonu Dimas te nekk jaam bu ñuy yóbbu, nga nekk ci taxawaay bu bon, bu metti, bu ñàkk, bu gumb, te rafetul. Esayi nekkoon na mandarga ak kéemaan ci jamonoy Esayi, waaye gën a am solo ci mujj àddina si.

Léegi yépp amnañu ci ñoom ngir nekk misaal; te bind nañu leen ngir sunu xelal, nun ñi mujjug àddina jot ci sunuy kaw. 1 Corinthians 10:11.

Ci juróom ñaari aaya yi njëkk ci saraxal fanweer ñaar-fukk ak ñaar, Yerusalem, dëkkub Daawuda, moom lañu xamale ni mooy dëkk bu “riib”, “beg lool”, te fees ak “yëngu-yëngu.” Ab wax ju mag ju Bibl bi, te ba àddinaak yi sax di ko jëfandikoo, lañu jëfandikoo ci saraxal bii ngir tegtal dëkk bu “beg” te “riib” bi fees ak “yëngu-yëngu”, bi ñi nekk ci aaya fukki ak ñett di wax ak mbégte naan: “na nu lekk te naan; ndaxte ëllëg dees na nu dee.” Waaye doonte ñoom dañuy beg, seen góor yi dees na leen rey, waaye du ak saafara, te du ci xare, moo tax Esayi laaj naan: “Lu la dal?”

Lu lépp lu leen metti, loolu tax na ñu yéeg ci kaw kër yi. Kaw kër yi mooy njëlbu jaamu jant bi, weer wi ak biddéew yi; mooy itam njëlbu espiritism. Ci xët wi, Adventism nekk na ci benn naxalu xel bu ruusal.

Ak ñi di jaamu mbooloom asamaan ci kaw kër yi; ak ñi di jaamu te di waat ci turu Boroom bi, te di waat it ci Malcham; ak ñi dëddu gannaaw, sore Boroom bi; ak ñi seetul Boroom bi, te laajul ci moom.

Neelal ci kanamu Boroom bi Yàlla: ndaxte bésu Boroom bi jege na; ndaxte Boroom bi waajal na sarax, te woo na ganam yi. Te dina am ne, ci bésu saraxu Boroom bi, dinaa mbugal kilifay yi, ak doom yu buur bi, ak ñépp ñi sol yére yu dul seen. Te itam ci bés boobu, dinaa mbugal ñépp ñi di tēb ci bunt ba, ñi feesal kër yu seen sang ak fitna ak nax. Seefaniya 1:5–9.

Ci jafe-jafe yoonu dib Dimoñs, Adventism bi, mi ngi tegtal ci Yerusalem, nekk na ci “xuru gis-gis.” Ñi bañ a nangu yëgle bu yonent bi, bi ñuy tegtale ci “diwlin” walla “gis-gis,” dañuy jëfe espiritismu ruu, li Pool wax ci Ñaareelu Tesalonig. Foofu it, dañu fa gis ñi (Shebna) te jotuñu mbëggeelug dëgg.

Te loolu moo tax Yàlla di leen yónnee nax gu dëgër, ngir ñu gëm fen: ngir ñépp ñi gëmul woon dëgg te bannex ci njubadi, ñu ñàkk. 2 Thessalonians 2:11, 12.

Ba tey, baat bi Pool jëfandikoo ci “dëgg” mooy baat bu Gereeg bu jële ci baat bu Ebrë “dëgg”, bi ñu sos ci boole ñetti arafu Ebrë yi di tektal Alfa ak Omega. Bañ ga ñu bañ “dëgg” gi ñu wone ni muy pëndu Alfa ak Omega, indi na ci kaw Laodise ya réer gu tar, te réer googu mooy spiritism.

“Nii la yonent Esayi: ‘Bu leen waxee: Seetleen ci ñi am rab yu xam-xam ak ci jibar yi di xool ci sutura te di jàmbat, ndax du yoon nit ña seet ci seen Yàlla? ndax ñuy seet ci ñi dee ngir ñi dund? Ci yoon wi ak ci seede bi: su waxuñu jàppandikook kàddu gii, moo tax ndaw leer amuñu ci ñoom.’ Esayi 8:19, 20. Su nit ñi bëggoon nañu nangu dëgg gi Mbind mi wax lu leer noonu ci mbirum nit ak ci nekkinu ñi dee, kon dinañu gis ci mbir yi ak feeñu-feeñu espiritism bi liggéeyu Seytaane ak doole ak ay kéemaan ak ay kéemaan yu fen. Waaye gën a bëgg jox seen bopp sañ-sañu bakkan bi neex xol bu yaram, te bàyyi bàkkaar yi ñuy soppiku, mbooloo yu bare tēj nañu seen bēt ci leer gi te dox ba jēm kanam, toppul seen watt, fekk Seytaane di ràbb ay fiiram wër leen, ba noppo ñuy nekk ay preyam. ‘Ndaxte nanguwuñu bëgganteg dëgg gi ngir mucc,’ moo tax ‘Yàlla dina leen yónnee réer gu tar, ngir ñu gëm fen.’ 2 Tessonig 2:10, 11.” The Great Controversy, 559.

Ci Esayi ñaar-fukk ak ñaar, góor ñi nekk ci dëkk bu bannex bi, rey nañu leen, waaye du ci xare mbaa saafara; dañu leen boole, teg leen ci yi daw ak kilifa ya te rey leen ak ñoom.

“Bu kere gu nekk ci yoonu mel ni bu àddina, dinañu bokk benn mujje ak moom. Déedéet, gën a wér, ndaxte gannaaw nuy jot leer gu ëpp, seen mbugal dina gën a tar bu baaxul yi bañ tuub.”

“Nun, ni ñépp, dañuy wax ne am nanu dëgg ji jiitu xeet yépp ci kaw suuf si. Kon sunu dund ak sunu jikko war nañu méngoo ak ngëm gu mel noonu. Bés bi ngi nii ci sunu kanam, bu ñu di bundax ñi jub, ni pepp bu am solo, ci ay ngoj ngir dencukaay asamaan; waaye ñi bon, dañuy leen dajale, ni gàm, ngir safara bés bu mag bu mujj ba. Waaye pepp ak gàm “dinañu mágandoo ba bésuub góob gi.” Testimonies, volume 5, 100.

Njiit gi ci Esayi ñaar-fukk ak ñaar dafañu leen boole ak “fittkat yi.” Seebnañu ko xam ne mooy kilifa bu njékka ci kër gi, te sagoom boobu dees na ko jox Eliyaakim, doomu Hilkiya. Ci Esayi ñaar-fukk ak ñaar, yégleb yonent bi, mi “peeñ” gi di tegu ci mbir yi yonent yi waxoon, jur na ñaari xeet yu jaamu Yàlla ci Yerusalem bi buur bu bëj-gànnar di jege. Benn xeet dees na leen boole ngir denc leen ci saaru asamaan, te beneen bi ngir safara yi yu mujj ya. Li boole ay ñaawkat yi mooy “fittkat yi,” te loolu benn la ci ñaari rëy yu bare yu Islam di teew ci Kàddug Yàlla.

Te mboolem limub ñi fatkat yu Kedar, di ñi xarekat yu tar, dina wàññiku; ndaxte Aji Sax ji, Yàlla Israel, moo ko wax. Esaaya 21:17.

Te yii mooy turu doom yi Ismayil, ci seeni tur, ci seeni maas: taawub Ismayil mooy Nebayot; te Kedar, ak Adbeel, ak Mibsam, ak Mishma, ak Dumah, ak Massa, Hadar, ak Tema, Yetur, Nafis, ak Kedemah: ñooy doom yi Ismayil, te yooyu lañu doon seeni tur, ci seeni dëkk ak ci seeni tata yi; fukki-ñaar i buur yu mag, ku nekk ci xeetu réewam. Génesis 25:13–16.

Njiitu Adventisme bi dañu lëjje ak fittkat yi ba noppi, ba ñu bañee yoonu wax ji ne Islaam moo songoo États-Unis ci 11 Suwe 2001, ngir matal waxu yonent yi ci Biibël bi. Songu 11/9 bi moo doon firndeel bu dëgggu ci yoonu wax ji ñu ubbiwoon ci 1989, ba U.R.S.S. daanoo. Songu Islaam ci 11/9 bi dafa mel ni 11 Ut 1840, ba yonent bu jëm ci Islaam buy ñu téye taxawal woon ndamlu yoonu malaaka bu njëkk bi, ci dëggal sart bu mag bu yonent Miller, ne benn bés dafa tegu ci benn at. 11 Ut 1840 dafa doon matalug lu ñu waxoon lu ñëw, te mu sukkandiku woon ci sart bi ne bés dafay tegu ci at. Bi loolu matalee, yoonu malaaka bu njëkk bi ñu yóbbu ko ba ci bépp kër-yónnee ci àddina si.

9/11 dëggal na yoonu jiitu bi ci “peeñ mi” ñu jox Adventism ngir mu yéggle ko. Yoon woowu mooy ne, jaar-jaari jamono dellu na baax. Biñ dëggale xelu bis bu nekk at ci fanweeri weeru Awgust 11, 1840, malaaka bu mag ba ci Peeñ 10 wàcc na, te mu màndargaale dooleel xibaaru waxtu attekutug Miller; noonu it mu mel ni bi malaaka ba ci Peeñ 18 wàcce 9/11.

«Naka la baat bi ma ngiy wax ne New York dañu koy dindi ak benn gëlém gu mag gu joge ci géej? Loolu waxuma ko muk. Li ma wax mooy, bi ma doon xool tabax yu mag ya ñuy yékkal fa, etaas ci kaw etaas, ma ne: “Ay xew-xew yu tiis lool dinañu am bu Boroom bi jógee ngir yëngal suuf si ak ragal bu réy!” Noonu la waxi Révélation 18:1–3 di mat. Gépp aayaat bu ñuy wax ci fanweeru Révélation mooy artu ci li di ñëw ci kaw suuf si. Waaye amuma leer gu wér ci lu jëm ci li di ñëw ci New York ci boppam, ludul ne xam naa ne benn bés tabax yu mag ya fa nekk dinañu daanu ndax wàllante ak wëranteb dooley Yàlla. Ci leer gi ñu ma jox, xam naa ne alag nekk na ci àddina si. Benn wax rekk gu joge ci Boroom bi, benn laal rekk ci dooleem ju mag, te tabax yu rey yii dinañu daanu. Ay xew-xew dinañu am yu màgg a ragal, te manunu a seetlu ni ñuy doy.» Review and Herald, 5 Sulet 1906.

Am na, am nañoo bari luñu man a wax ci mbirum Islaam, waaye Shebna dafay tegtal ñi bañ “peeñu” jaar-jaaru yonent yi buy sukkandiku ci delluwaarug jaar-jaar, ànd ak dëgg gu njëkk gu delluwaarug jaar-jaar bi—ne tambali ab mbir mooy leerale mujjug ab mbir. Tànkug Islaam ci 11 Ut, 1840 wàccal na malaakam Peeñu fukk, te yiwiingug Islaam ci 9/11 wàccal na malaakam Peeñu fukk ak juróom-ñett.

Noonu maa ne: Dégluleen ma, yéen njit yu Yàqóoba, ak yéen kilifay kër Israyel; ndax du seen war a xam àtte? Yéen ngeen bañ lu baax, te bëgg lu bon; yéen di xàcc seen der ci seen yaram, te dindi seen yàpp ci seen yax. Yéen itam di lekk yàpp sama xeet, di xàcc seen der ci seen kaw; di damm seen yax, te dagg leen ñu toftal, mel ni ñam wu ñuy togg ci wërëng, ak yàpp wu nekk ci cin. Bu boobaa dinañu jooyu woo Boroom bi, waaye du leen tontu; dina nëbb jëmmam ci ñoom ci waxtu woowu, ndax lu bon lañu jëf. Nii la Boroom bi wax ci mbindaan yi di réerël sama xeet, yi daan naan ak seen gëñ, te wax: “Jàmm”; waaye ku leen joxul dara ci seen gëmmiñ, dañuy waajal xare ci kawam. Moo tax guddi dina nekk ci yéen, ba ngeen du am peeñu; lëndëm dina nekk ci yéen, ba ngeen du fa xam lu ëllëg; jant bi dina so ci kaw mbindaan

yi, te bés bi lëndëm ci seen kaw. Kon nag giskat yi dinañu rus, te ramkat yi jaaxle; ñoom ñépp dinañu muur seen tuñ, ndaxte amul tontu gu jóge ci Yàlla. Waaye man nag, dëgg-dëgg fees naa ak doole gu jóge ci Xelum Boroom bi, ak àtte, ak kàttan, ngir wax Yàqóoba bàkkaaroom, ak Israyel bàkkaaram. Dégluleen lii, maa ngi leen koy ñaan, yéen njit yu kër Yàqóoba, ak yéen kilifay kër Israyel, yiy sib àtte, te di jéngal lépp lu jub. Siyon lañuy tabax ak deret, Yerusaleem ak tooñ. Seen njit di àtte ngir pey, seen saraxalekat di jàngale ngir peyu alal, seen mbindaan di romb ngir xalis; teewul ñuy sukkandiku ci Boroom bi, naan: “Ndax Boroom bi nekkul ci sunu biir? Benn musiba du nu dal.” Miika 3:1–11.

Te mboolem bépp xeeti réew yi, ñi xeex Ariel [Yerusaleem], waaye itam ñépp ñi xeex ci kawam ak ci bérabam bu dëkkandoo, te ñu di ko sonn, dina mel ni géntug guddi. Dina mel itam ni bu nit ku xiif dee géntu, te mu gis ne dafa lekk; waaye bu mu yewwee, xolam neexul dara. Wala ni bu nit ku mar dee géntu, te mu gis ne dafa naan; waaye bu mu yewwee, gis ne dafa sonn te bakkanam dafa bëgg naan. Noonu la mboolem bépp xeeti réew yi di doon, ñi xeex tundu Siyon. Taxawleen te yéemu; yuuxuleen te di jooy. Ñu mândi nañu, waaye du ci biiñ; ñuy yëngatu, waaye du ci naan bu metti. Ndaxte Boroom bi sotti na ci yéen ruuh mu nelaw gu xóot, te tēj na seen gēt: yonent yi ak seen kilifay gis-kat yi mu muur na leen. Te peeñug lépp nekk na ci yéen ni kàdduy téere bu tēj, bi ñuy jox ku jang, ne ko: “Jàngal lii, maa ngi lay ñaan.” Mu tontu ne: “Mënuma, ndaxte tēj na.” Te itam ñuy jox téere bi ku bañ a jang, ne ko: “Jàngal lii, maa ngi lay ñaan.” Mu tontu ne: “Man, xamuma jang.” Moo tax Boroom bi wax ne: “Gannaaw nit ñi ñuy jege ma ak seen gémmiñ, te di ma teral ak seen tuñ, waaye seen xol sore na fu baax ak man, te ragal gi ñu ma ragal nekkul ci lu dul santaane yu nit ñu leen jàngal, moo tax, xool-leen, dinaa yokk ci askan wii jëf ju yéeme, jëf ju yéeme ak kéemaan. Ndaxte xel mu xóot mu boroom xam-xam yi dina réer, te dëgg-dëggu nit ñu ñaawlu yi dina nëbbu.” Ay teey ci ñi fexeel a kumpa seen pexe ci Boroom bi, te seen jëf yi nekk ci lëndëm, te ñuy wax ne: “Kan moo nu gis? Kan moo nu xam?” Seenii jëlali yëf yi ci kanam ak gannaaw dees na ko teg ni banxas buy bëgg a mel ni sangkat. Ndax li ñu bind ci njëg ba man naa wax ki ko bind ne: “Moom bindu ma”? Wala ndax li ñu defar man naa wax ki ko defar ne: “Amul xam-xam”? Esayi 29:7–16.

Tundu gis-gis bi, ci ni Esayi waxe, mooy “bésu njàqare ak buñ, ak buuru-bàcc, ak jaaxle yu Boroom bi Yàlla bu Mbooloom yi ci tundu gis-gis bi; di daane miir yi, ak di jooyu jëm ci tund yi.” Kon nag Esayi jooy na lool, ni Yeesu itam defoon.

«Yu Jesu yi doon wuñu ngir mu doon xaar ay sonam boppam. Ci kanamam nekkoon Getsemane, fa ñàkk solo bu réy bu lëndëm di ko muur léegi. Buntu xar yi itam feeñoon na ci ay bëtam, bi ñu di jaaral ba noppi ay rab yu ñuy sarax ngir ay jébbale. Bunt boobu dafa bëggoon a ubbi léegi ngir Moom, moom mi di Misaal ma gëna mag, ki saraxam ngir bàkkaaru àddina bi yépp sarax yooyu di jublu ci moom. Ci wetam nag nekkoon Kalwaari, berabu metit wu ñu doon jegesi. Waaye du woon ndax fàttaliku dee ga yàqut ga ñu ko naroon a reye tax ba Muccakat bi jooy te naan ndax metitu xel. Dëgërëm du woon naqaru boppam. Xalaatu metitam boppam woonul lu doon ragalal boobu ruu bu tedd te joxe boppam. Li xar yaramu Jesu mooy gis Yerusaleem—Yerusaleem ga weddi Doomu Yàlla te xeeb mbëggeelam, ga bañ a gëm ndax kéemaan yu am doole yi Mu defoon, te doon waajal a dindi bakkanam. Gisoon na li mu nekk ci saafaraam ci bañ Muccakatam, ak li mu manoon a nekk bu fekke nangu na Ki kenn manul

woon a faj ay gaañam ludul Moom. Dafa ñëwoon ngir musal ko; naka la manoon a bàyyi ko?»

“Israyel nekkoon woon naxari askan wu Yàlla tànn; Yàlla defoon na seen kër Yàlla dëkkandoom; moo doon ‘ku rafet ci berabam, mbégum suuf sépp.’ Sabóor 48:2. Fii lañu bindoo jaar-jaaru lu ëpp ci junni at ci wottu Kirist ak cofeelam ju lewet, ni baay di yëram doomam ji mu am kenn rekk. Ci kër Yàlla googu, yonent yi waxoon nañu seeni artu yu tedd. Foofa lañuy yëngal ay kuur yu taal, fekk xet, jeexal ak ñaan yi jaamu yi, di yéeg jëm ci Yàlla. Foofa it deretu mala yi daanoon, muy misaalu deretu Kirist. Foofa la Yexowa wonee ndamam ca kaw bérab bu yërëm ba. Foofa la saraxalekat yi di liggéey, te màggug misaal ak ceremoñi doon jaar di wéy ay jamono yu bare. Waaye loolu lépp war na am mujj.”

“Yeesu yéegël na loxoom,—loxo boobu mu baaxaloon yëfandikukat ak ñi sonn bés bu nekk,—te muy yëngal ko jëm ca dëkk bañu àtte ba, ci wax yu dagg ndax naqar mu yuux ne: ‘Bu nga xamoon, yaw itam, te sax ci sa bés bii, li bokk ci sa jàmm!—’ Fii la Musalkat bi taxaw, bañ a wax li doon mana nekk doxalin Yerusaleem bu nanguwoon ndimbal li Yàlla bëggoon a ko may,—mayug Doomam bi Mu sopp. Su Yerusaleem xamoon li doon sañ-sañam a xam, te déggal leer gi Asamaan yónnee woon ci moom, kon man na feeñ ak màndarga njariñ, jigéenu buur yu réy yi, goreel ci doole ji Yàlla may ko. Xarekat yu yore jumtukaay duñu taxawoon ca bunti yi, te ràññeek Room duñu yënguwoon ca ay miiram. Kërgug tedd ga di ñëw te manoon a barkeel Yerusaleem bu nanguoon Fommkatam, feeñ na ca kanam Doom Yàlla ji. Mu gis ne ci moom la manoon a wér ci wéradi jafe-jafeyam bu metti, te mucc ci jaamute, te sampu nekk dëkk bu mag bi gën a réy ci suuf si. Ci ay miiramam la piccug jàmm di génn jëm ci xeet yépp. Moom moo doon kaala gu màggatug ndamug àddina.”

“Waaye nataal bu leer bi ci li Yerusaleem manoon a doon dafa nàmp ci bëtug Musalkat bi. Mu xam ne léegi lan la nekk ci suufu yéene Room, di yendu ak merum Yàlla ci kawam, teñu ko ngir attey mbugëlam. Mu jël原因 laabu njàqamaaram bi dagg ba naan: ‘Waaye léegi ñoom dañu la ñëbbu ci sa bët. Ndax fan yi dinañu dikk ci sa kaw, ba sa noon yi dinañu la sàkkale ab pakk, wër la fu nekk, te téj la ci bépp wet; dinañu la daan ba yaatal la ak suuf, yow ak sa doom yi nekk ci biiram; te duñu bàyyi ci yaw benn doj ci kaw beneen doj; ndax xamoo woon jamonoy say ñëwsiit.”

“Kirist doon na xett Yerusaleem ak ay doomam; waaye réy-réyu Farisiyen, naaféq, kiñaan ak ñaawte daan na ko tere mu matal li mu dogaloon. Yeesu xamoon na mbugal mu tiis lool bi ñuy dalal dëkk ba ñu dogal a alag. Mu gis Yerusaleem ñu wëral ko ak ay xarekat, ñi ñu wër di leen sonnal ba ñuy dee ci xiif ak dee, ndeyi yi di lekk yaram yu dee yi ci seen bopp doom, te baay ak yaay ak doom di jëlante ci seen diggante xaaj bu mujj bu lekk, ndax mbëggeel gu juddoo ci natur dafa yaxu ndax metit xiif buy naq xol. Mu gis ne dëgër boppu Yawut ya, ni ko seedeel seen bañ a nangu mucc gi mu leen indil, dina leen yóbbu itam ci bañ a sujjóot ci kanam mbooloom xarekat yi di duggsi. Mu gis Kalwaar, fa ñu ko wara yékkati, fees ak bant yu ñu daaj nit ñi ni garab yi fees ci àll. Mu gis waa dëkk ba ñu toroxal leen ci yooni metit ak ci daaj ci bant, kër yu rafet yi yàqu, kër Yàlla ga neen, te ci ay miiram yu réy yi duñu bàyyi benn doj ci kaw beneen doj, fekk dëkk ba ñuy bey ni tool. Ndax loolu Aji Musalkat bi man na woon jooy ci metit bu tar, bi mu xool jëf-jëf ju ragal ba.”

«Yerusalem mooyoon na doomu yaramam ci ay toppandoom, te ni baay bu lewet di jooy ndax doom ju réeroo, noonu la Yeesu jooyee ci dëkk bu mu bëgg. Nan laa la bàyyi? Nan laa man a gis nga jébbaloo alag? Ndax war naa la bàyyi nga mottali kaasu sa tooñ? Benn bakkan am na solo bu mel ni, boo ko méngale ak moom, àdduna yu bare di sànkú ci ñàkk solo; waaye fii xeet wépp a ngi doon réer. Bu jant bi di suux jëm sowu-jant, ba nekkatul ci asamaan, bésub yiwu Yerusalem dina jeex. Bi mbooloo ma taxawee ci kaw tundu Olibiye, ba tey sax dëggul woon ne Yerusalem manul tuub. Malaakam yërmandeem ga dafa doon dajale i laafam ngir wàccéee gànguna gu wurus gi, bàyyi ko àtte ak mbugal mu gaaw a dikk. Waaye xolub mbëggeel gu yaatu gu Kirist dafa sax doon ñaanal Yerusalem, mi xeeb yërmandeem, xeebti ndigalam yi, te muy waaja rey ko ak deretam. Su fekke ne Yerusalem tuub na rekk, dafa nekkul woon lu yàgg. Bi leeru jant bi di so suxli ci kër Yàlla ga, ci kër yu kawe yi, ak ci njéggi yi, ndax malaaka bu baax du ko indi ci mbëggeelu Musalkat bi, te dindi ko ci alkandeem? Dëkk bu rafet te sellul, bi sànniwul woon yonent yi doj, bi bañoon Doomu Yàlla, bi daan tēj boppam ak ay jéngu jaam ci ndax bañ a tuub,—bésub yërmandeem dafa nekkoon waxtu wu néew laata mu jeex!» Desire of Ages, 576–578.

Naka la Isayi di melalee xare ak Yerusalem ci saar ñaar-fukk ak ñaar, ñiy song “taxaw nañu ci teguw buntu bi.” Elam ak Kir nekk nañu ci buntu bi ak seen yérey ngare yu waajal, te gannaaw loolu ñu gis li doon muurug Yerusalem. Ci Isayi, “muurug” mi noon yi ci buntu bi gis mooy ker giiru Misra.

Ay njaboot yu weddi, Boroom bi nee, ñoom ñi di jël pexe waaye du ci man, te ñuy muur ak muur waaye du ci sama Xel, ngir yokk bàkkaar ci bàkkaar: ñoom ñi di dem dëggu Misra te laajewuñu ci sama gémmin; ngir dooleel seen bopp ci dooley Farao, te wóolu ci ker gi Misra! Esayi 30:1, 2.

Noonoo na ay noon ennemi Yerusalem ne ñi Shebna di wone dafañu wéeru ci Misra, te dañuy xalaat ne Misra dina leen aar, waaye ñi Eliakim doomu Hilkiya di wone wéeru wuñu ci “ker gi Misra” waaye ñoom dafañu solooñeek mbubb mu Xelmu Yàlla, te dañuy wéeru ci “ker gi Kawe Kiy Gën a Kawe.”

Ki dëkk ci bérab bu nëbbu bu Kawe Képp gi, dina nekk ci ker gu tàll bu Boroom Kàttan gi. Damay wax ci Aji Sax ji ne: Moom mooy sama kërug rawatina ak sama tata; sama Yàlla; ci moom laay wéer. Psalms 91:1, 2.

Ci jafe-jafe yoonu dibeeru, janq yi am xel yi Eliakim doomu Hilkiya di firndeel, dañuy wéeru ci ker gi Boroom Kàttan ga gën a Kowe, waaye janq yi réyadi yi Shebna di firndeel, dañuy wéeru ci ker Misra. Kàddu gi ñu tekki ne “ñu ubbi” mooy tekk ni: daraaj ba mu desul, te jël nit ci njaam ak yóbbu ko. Noon yi nekk ca bunt ba gis nañu ne aarug Yerusalem deñ nañu ko, ba noppi Shebna ak ñiy ànd ak moom tàmbalee jéem a musal seen bopp, ndaxte gis nañu “xàq yi ci dëkkub Daawuda,” te gis nañu ne xàq ya bare nañu, te loolu dina may noon yi dugg. Ci tiit bu metti, ni ñu ko firndeel ci léebub fukki janq ya, janq yi réyadi yi tàmbalee seet pexe ngir aar, waaye amuñu benn.

Sébna seet na “armure bu forê” ngir mu musal ko, waaye dafa yàgg ba. Mu jàng kër yi ci Yerusalem te tàmbali di leen tas ngir dëgéral miir bi, waaye dafa yàgg ba. Ñu dajale ndox mi nekk ci suufal bëtu ndox ba, te jéem a boole ak ndoxum bëtu ndox bu yàgg ba, waaye dafa yàgg ba.

Ndaxte ndox mooy benn ci ràññee yi gën a am solo te di màndarga Xelum Mu Sell mi, loolu wone na ne ñu ngi wut diisóo bi ak seen kàttan yépp, waaye dafa yàgg ba. Ci seen jéef yépp, ñu fàtte Ki bind bëti ndox yooyu, te mooy Ki leen sàkk yàgg tey. Ñu fàtte ne mooy Doj wu Sax wi moo joxee ndawsi gi ci jamono yu njëkk ya. Ñu tànn bañ a dox ci yoon yu mag ya, yu màndargaal ngir fondasyon yi ñu sampoon jaarale ko ci liggéeyu William Miller.

“Baña yu bon bi di wutando xel yu sunu bopp yu góor ak yu jigéen jële leen ci liggéeyu waajal nit ñi ngir ñu man a taxaw ci ay fan yu mujj yii. Ay naxam ak ay njàngatam dañu ko def ngir wëlbëti xel yi soreel leen ak njàqare yi ak warugar waxtu wi. Ñu jàppee ne leer gi Kirist jógé asamaan ngir jox ko Yowaana ngir ay nitam, du dara. Ñuy jàngale ne mbir yi nekk ci sunu kanam, yu jiitu rekk ci nu, amuñu solo wu doy ngir ñu jot ci càmbaru xalaat bu bees. Ñu tax ba dëgg gi jógé asamaan amul doole, te ñu sàq nit ñi Yàlla seen xam-xamu jaar-jaaram bu weesu, te wuutu leen ko ak xam-xam bu dul dëgg.”

«Li Boroom bi wax na: “Taxawleen ci yoon yi, te xoolleen, te laajleen yoon yu mag yi, fan la yoon wu baax wi nekk, te doxleen ci moom.”» Yereimi 6:16.

“Bu kenn wut jéem a dindi fondamaañ yu sunug ngëm—a fondamaañ yi ñu sampoon ca njàlbéenu sunu liggéey jaarale ko ci njàngum Kàddug Yàlla ak ñaan ak ci peel. Ci yeneen fondamaañ yii lañu tabaxoon di tabax diirub juróom-fukk at yii weesu. Nit ñi mën nañu defe ne gis nañu yoon wu bees te man nañu samp ab fondamaañ bu gëna dëgër booleek bi ñu samp ba noppi. Waaye loolu naxuwaay bu réy la. Kenn mënul samp beneen fondamaañ ludul bi ñu samp ba noppi.

“Bu yàggoon, ñu bare jëfandikoo nañu seen bopp ngir tabax benn ngëm gu bees, saxal ay dogal yu bees. Waaye ñaata waxtu la seen tabax ga taxawoon? Ci lu gaaw mu daanu, ndaxte sampuwoonul ci Kavar gu dëgër gi.

“Ndax taalibey njëkk yi waruñoo dajje ak waxi nit ñi? Ndax waruñoo déglu xalaat yu jubadi, te gannaaw loolu yépp, taxaw bu wér, naan: ‘Kenn manul teg beneen fondasiyon bu dul bi ñu mas a teg’? 1 Corinthians 3:11.”

«Kon nag nu wara sax ci njàlbéenu sunu kóllère ba mu àgg ci mujj. Yàlla ak Kirist yonnee nañu ay wax yu am doole ci nit ñi, ngir génne leen ci àddina si, ci bépp wàll, ba ñu dikk ci leer gu sellug dëgg jamono jii. Ak tuñ yu laal na safara su sell, surga yi Yàlla yégle nañu message bi. Kàddu gu kawé gi teg na màndargaam ngir firndeel dëggug wax jiñu yégle.» Testimonies, volume 8, 296, 297.

“Bés” ba lépp loolu di ame mooy “bés” bu Xelu Mbind mi wax, bi Esayi màggalee ni mooy bi Boroom bi, Yàlla bu Boroom mbooloom yi, woo ngir “jooy, ak naqar, ak watuw bopp, ak takku saaku.”

Te Yàlla wax na Musaa ne, “Te itam ci bésub fukki fan ak bennub weer wii juróom-ñaareel, dina am bésub njotaan; dina doon ndaje bu sell ci yéen; te ngeen toroxal seen bakan, te jébbal Yàlla sarax su lakk. Te buleen def benn liggéey ci bés boobu; ndaxte mooy bésub njotaan, ngir def njotaanal ci yéen fa kanam Aji Sax ji seen Yàlla. Ndax képp ku nekk bu toroxalul boppam ci bés boobu, dees na ko dagge ci biiram ay nitam. Te képp ku nekk buy def benn liggéey ci

bés boobu, bakan boobu maa koy alag ci biiram ay nitam. Buleen def genn xetu liggéey; loolu dina doon yoon wu sax ba fàww ci seen maas ak maas ci bépp fu ngeen dëkk. Dina doon ci yéen noflaayub Noppaliku, te ngeen toroxal seen bakan; ca juróom-ñeenteel fanub weer wa ngoon, dale ngoon ba ngoon, ngeen di sàmm seen Noppaliku.” Leviticus 23:26–32.

Bés bi ñuy misaale ci Shebna ak Eliakim doomu Hilkiyah mooy Bésu Njëggal gu antitypique bi, buy ëmb mboolem jaar-jaaru atum 1844 ba kera Michael di jóg. Ci jamonoy boobu, ñees na woote Adventisme ngir “toroxal” seen bàkkan, walla ni Isaaya ko teewale, ñu woote leen “ngir jooy, ak naqarlu, ak watte bopp, ak takk saaku.”

“Ci at 1844, sunu Saraxalekat bu mag bi dugge na ci bérab bu gën a sell bi ci kër-yàlla asamaan ngir tàmbali liggéeyu àtteb seetlu bi. Yooni nit ñi jub te dee, dañu leen di jëfandikoo ci kanam Yàlla ngir seet. Bu liggéey boobu matée, dees na àtte ñi dulundéy. Anaa lu ëpp solo ak teraanga ay waxtu yu tegu noonu! Kenn ku nekk ci nun am na mbir muy xaar ci àttekaayu asamaan. Ku nekk ci sunu bopp dees na nu àtte ci njëf yi nu def ci sunu yaram. Ci liggéeyu misaal bi, ba saraxalekat bu mag doon def liggéeyu jotale gi ci bérab bu gën a sell bi ci kër-yàlla suuf si, askan wi waroon na toroxal seen xol kanam Yàlla, te wax seen bàkkaar, ngir ñu jot ci njëggal te far seen bàkkaar. Ndax lu gën a yomb lañuy laaj ci nun ci bésu jotale gu dëgg gi, bi Almasi bi nekk ci kër-yàlla ga ca kaw di ramm ci turu ay nitam, te àtte bu mujj, bu dul dellusi dara, di ñëw ci kaw bépp mbir?”

“Lan mooy sunu nekk ci jamono jii tiitlu te sollem bi? Aka wóor, ban réy-réylu moo ngiy am ci kilifa gi, ban naaféq, ban nax, ban bëgg col, yéyéet ak bégál, ban bëgg nguur gi! Bàkkaar yii yépp lëndëmloo nañu xel mi, ba tax mbir yu ba fàww dañu leen xàmmiwul. Ndax du nu seet Mbind mi, ngir nu xam fu nu tollu ci jaar-jaaru àddina sii? Ndax du nu am xam-xam ci liggéey bi ñuy matal ngir nun ci waxtu wii, ak taxawaay bi nun, ni bàkkaarkat, war a am bi liggéeyu jotle gi di dem kanam? Su nu amee benn yërmándé ci musiba sunuy ruu, war na nu def coppite gu wér. War na nu seet Boroom bi ak tuub gu dëgg; war na nu, ak metit gu xóot ci sunu xol, wax sunuy bàkkaar, ngir ñu far leen.” Selected Messages, téere 1, 124, 125.

Te bés booba, Boroom bi Yàlla Aji Mbooloo yi woo na ci jooy ak naqarlu, ci wat baaraam, ak ci takk sàkku: waaye gis, am na mbégte ak bannex, rey nag, rendi xar, lekk yàpp, ak naan biiñ: “Na nu lekk te naan, ndaxte ëllëg dina nu dee.” Esaay 22:12, 13.

Boroom bi woo Shebna mu toroxal boppam, waaye mo tann di lekk, di naan te di bàyyi xew-xew yi wéy. Boroom bi «wone» na ci ay «noppi»am ne bàkkaaru Shebna duñu ko rajj. Baat bi ñu tekki fii ne «rajj» mooy baat bi ñuy jëfandikoo ci Levitik ngir «jubbanti» walla «saraxu njot». Bàkkaaru Adventism bu Laodise bi deesuko jubbanti. Léegi Esayi tàmbali na wax ci mbirum diggante Shebna (Adventist yi ci Laodise) ak Eliakim, doomu Hilkiya (Adventist yi ci Filadelfi).

Sebna mooy “kiiraaykat bi” ni Yudaa nekkoon. Te Tobiya moom itam, ci fan yi Neemiya, dafa woon dëkk ci kër Yàlla ga, ci benn néeg (kiiraay) fu waroon a sàmm sarax yi. Ba Neemiya setalee kër Yàlla ga, mu sànni Tobiya ak ay mbindam génne. Sebna itam dees na ko sànni génne. Ñoom ñaar ñépp di misaal ci ni Adventisme bu Laodise bi dees ko tufli génne ci yoonu àddina waajal dundgub Dibéer bi.

“Ndaxte noonu njàqare ak naxamte yu waa Amoon ak waa Moab defoon ci kaw Israayil, Yàlla waxoon na jaarale ko ci Musaa ne, ñoom dañuy baña bàyyi ba fàww ci mboolem mbooloom ay nitam. Xoolal Deuteronomy 23:3–6. Ci xeeboo kàddu googu, saraxalekat bu mag ba dafa génne sarax yi ñu dencoon ca néegu kër Yàlla ga, ngir defar bérab bu ñu teg kii di ndaw miwu xeet wii ñu tere. Yeesal ngàññ gu gën a réy ci Yàlla mennul a wonn, su dul ci may noonu ngëneel boobu noonu noonub Yàlla ak dëggam.”

«Bi Nehemi waxee dëkk bi jóge Pers, mu xam def gu tar gu yàq sellal gi, te mu jël lépp lu gaaw ngir dàqe ku duggewoon kooku. “Dafa metti sama xol lool,” la wax; “moo tax ma sànni bépp jumptukaayu kër gi ñeel Tobiya génne ko ci néeg ba. Gannaaw ga nag ma santaane, ñu setal néeg ya: te fa laa delloo faat yàlla yi ci kër Yàlla ga, ak saraxu dugub bi ak cuuraay bi.”»

“Dañu xeccal woonu kër Yàlla rekkul, waaye it sarax yi dañu leen jëfandikoo woon ci anam yu baaxul. Loolu dafa yóbbu woon nit ñi ci ñàkk seen yaakaar ci joxe yu yaatu yi. Dañu woon a ñàkk seen farlu ak seen xol bu tàng, te dafa neexu leenoon a fey seen dîme. Dencukaayi kër Aji Sax ji dafa nekk woon ci ñàkk; bari way-woykat ya ak ñeneen ñi doon liggéey ci sarwiisu kër Yàlla ga, ndaxte jotuñu woon ndimbal lu doy, dañu bàyyi woon liggéeyu Yàlla ngir dem liggéey fu beneen.” Prophets and Kings, 670.

Seebna, Yuda ak Tobiya yépp dañuy firnde Adventiste Laodise yi ci mujjug jamono.

Noonu la Boroom bi Yàllaaji Mbooloom yi wax: Demal, dugg ca kër njiit wàllëkat bii, muy Shebna, mi yor kër gi, te nga wax ko ne: Lan nga fii am? Te kan nga fii am, ba tax nga yàbbal sa bopp ab bàmmeele fii, ni ki yàbbalal boppam ab bàmmeele ca kaw, te xàrtu kër ngir boppam ci doj? Xoolal, Boroom bi dina la yóbbu ak njàpp bu tar, te dina la denc dëgg-dëgg. Dëgg-dëgg dina la wëlbët te sànni la ni mbàll ci réew mu yaatu; fa nga fay dee, te fa la gaal yi nga doon réyoon ci ñuuy nekk rusug kër sa sang bi. Te dinaa la dàq ci sa toogukaay, te dinañu la wàcce ci sa daraja. Esayi 22:15–19.

Bi buur bu bëj-gànnar di jegesi Yerusalem, te war nañu fàttaliku ne jegesi googu mooy ab jegesi gu yàgg te ay dëkkkat Yerusalem xamoon nañu ne dina ñëw. Lii lañuy xamle ci Esayi saar ñaar-fukk bi, ba Tartan, ndawkat xarebu Asiri, noot Ashdod ci Misra. Xamoon nañu li doon ñëw, te Sebna jëfandikoo na waxtoom ngir tabaxal boppam ab bàmmeele bu tàng. Ay arkeoloog gis nañu bàmmeele Sebna te dindi mbind mi nekkoon ci bunt bàmmeele ba, te léegi nekk na ci ab Musée britannique. Lu yéem la, bi ñu dindiwee Sebna te Eliyakim doomu Hilkiya jël taxawaayu njiiteem, Eliyakim doomu Hilkiya jot na ci ab réyal kaarange bu mu man a jëfandikoo ngir dëggal turam ci kayitu yoon yu ofisiyel. Kaarange googu itam ay arkeoloog gis nañu ko, te nekk na ci benn musée ba ci Angleterre. Sebna nekk na ci musée ba, te bàmmeelelam moo koy tegtal, muy màndargayu dee; waaye Eliyakim, doomu Hilkiya, moom itam nekk na ci musée ba ak màndargayu kaarange gu dund.

Ndax Shebna bañee ndigalu waxtaan wi jëm ci buur bëj-gànnar, ñu tufli ko génne ci gémmini Boroom bi, te baat bi ñu tekki ne “tufli” ci artu Mbindum Peeñ mi jox Laodise, dëgg-dëgg tekki na wacc bu réy buy génne ak doole. Ak Nehemi, mu génne Tobiya ak ay yëfam, te ak Shebna, ñu sànni ko ak violence ni ab bol ci réew mu sore. Shebna mooy Adventist yu Laodise yi di bañ a nangu yégleb waxu yonent bi ñu ubbaliwoon ci 1989 te di waajal seen bopp ngir bàmmeele

bi—màndargay rab wi; te Eliakim doomu Hilkiya mooy Adventismu Filadelfi bi nangu sellu Yàlla.

Te bés na am bés boobaa, dinaa woo sama jaam Eliyaakim doomu Hilkiya: dinaa ko sol sa mbubb, dëgëral ko ak sa takkay, te dinaa dénk sa nguur ci loxoom; te dina doon baay ci kaw dëkkandoo Yerusaleem yi, ak ci kër Yuda. Esayi 22:20, 21.

Ca jamono Kàddu Dibeer ba, pepp mi ak ñaax mi ci Adventism dañuy séddoo, te njiitug mbooloom jàmm bi di mbooloo mu ndam la Boroom bi jox Eliakim doomu Hilkiyah; te noonu it Boroom bi yékkati ay mbooloom ni benn ràññeeñ, ba yégleb ñetteelu malaaka mi màgg ba nekk yuuxu bu réy. Amaana, xeyna da ma yokk lu bari ndax ma dugal wax ji ne “doomu Hilkiyah,” fekk man naa wax rekk Eliakim. Waaye baay bi ak doomam bi, ñoom ñaar, dañuy màndargaal yégleb Eliya ji jiitu juróom-ñaari mbugal yu mujj yi. Yégleb Eliya jii dafay jëfandikoo màndargay baay ak doom ngir tegu nit ku jëkk ki (baay bi) ak ku mujj ki (doom bi). Jokkaleg kàddug wax ci kanam googu moo yokk solo ci laaj yu nëbbu yu mujj yi ci saar gu ñaar-fukk ak ñaar. Dig bi ñu dig Eliakim doomu Hilkiyah mooy ne Boroom bi dina teg ci mbaggam caabu kër Daawuda.

“këru Daawuda” mooy yégleb baay ak doom bi Yeesu waxoon ci waxtaanam bu mujj ak Yawut yu déggadi yi. Te itam, foofu la tëj téereb Peeñ gi. Këru Daawuda amoon na ab caabi, bu fekke ne dara desul luñu jëfandikoo ci 22 Oktoobar 1844, ndaxte benn bëreb rekk ci Mbind mi moo joxe ndigal ci caabi boobu, te mooy ci yégleb jàngat Filadelfi bi.

Te caabi këru Daawuda dinaa ko teg ci yokkam; noonu dina ubbi, te kenn du tëj; dina tëj it, te kenn du ubbi. Esayi 22:22.

Bindal ci malaaka bu kërce yi nekk Filadelfi nga bind ne: Lii mooy waxi Ki Sell Ki, Ki Dëgg Ki, Ki yor caabi Daawuda, Ki ubbi te kenn mēnu ko tëj, te Ki tëj te kenn mēnu ko ubbite; xam naa sa jëf yi: xoolal, tek naa sa kanam bunt bu ubbeeku, te kenn mēnu ko tëj; ndaxte am nga doole bu néew, te danga sàmm samay wax, te weddiwuloo sama tur. Xoolal, ñi boka ca jàngu Seytaane, ñiy wax ne yawut lañu, te duñu ko, waaye fen lañuy wax; xoolal, dinaa leen def ñëw sujjóot ci sa tànki, te xam ne bëgg naa la. Ndaxte danga sàmm waxu sama muñ, man itam dinaa la sàmm ci waxtuw nattu gi, di waxtu wi di ñëw ci àddina sépp, ngir nattu ñi dëkk ci kaw suuf. Xoolal, maa ngi ñëw gaaw; tëyël bu baax li nga yor, ngir kenn bañ a jël sa kaalag ndam. Ku daan, dinaa ko def kenkeeb ci kër Yàlla sama Boroom, te du fa génmati; te dinaa bind ci moom turu sama Yàlla, ak turu dëkku sama Yàlla, mooy Yerusaleem bees bi, biy wàccée asamaan, jóge ci sama Yàlla; te dinaa bind ci moom sama turu bees bi. Ku am nopp, na déglu li Xelum mi di wax kërce yi. Peeñu gi 3:7–12.

Eliakim dafay wone Filadelfiya ci jamono jëfandikoo Millerite bi, bi ubbi Kër bu Gëna Sell bi ci 22 Oktoobar 1844. Xam naa ne Kirist, Saraxalekat bi gëna kawé ci nun, moo ubbi bunt boobu ci jamono joxale boobu, waaye Kirist teg na caabi bi ci tabaxu Eliakim doomu Hilkiyah, te wax ne: “moom dina ubbii.” Nungi agsi ci boppu wàllu bi ma tegtoon ca njàlbéenu mbind mi.

Ci téeméer benn fukki juróom-ñett yoon ci Isaaya bu nu gis baat bi “yéex”, waaye juróom-ñaar ci yooyu dañuy teewlu lu ñuy yóbbu ci mbagg mi, te fukk ak benn ci yooyu dañuy teewlu kàddug wax ci alag. Benn ci yooyu fukk ak juróom-ñett yoon, baat bi tekki kàddug wax ci alag jëfandikoo nañu ko itam, ci benn waktu, ngir teewlu yéex bu ñuy yóbbu ci mbagg mi.

Wax ju jëm ci xibaaru xur wi mooy ne mooy bataaxal bu alàqu te mi ngi sos ñaari xeetu way-jaamu Yàlla ci Yerusaleem. Bataaxal bu yonent bi tegtal njàlbéenu àtte bi, Baay Miller moo ko yégle, te mooy bataaxalu njëkk malaaka bi, bi jeexee ba buntu berab bu sell bi tëj, te Berab bu Gën a Sell bi ubbiwul 22 Oktoobar 1844. “Yéex” wi ñu teg ci gatu William Miller, te ñu sant ko mu yóbbu ko àddina si, mooy bataaxalu njëkk malaaka bi, ab waxu alàqu bu jeexee ci 22 Oktoobar 1844 ak dikkug bataaxalu ñetteelu malaaka bi.

“Bësu kër Daawuda dinaa ko teg ci kaw tànkam,” te Mu wax ne: “Ca bés boobu,” “gënt giñ ko tàmbalee bu baax ci bërebu wóor, dees na ko daldi rocci, te dagg ko, mu daanu; te yëg wi nekkoon ci kawam dees na ko dog.”

Baad bi ñu tekkee fii ne “yeb” mooy baat bi ñuy jëfandikoo ngir melal ab yonent bu mbugal, waaye yonent bu mbugal bii du baat bu Ebraay bi Esayi jëfandikoo ngir tegu lu nit di yeb ci mbaggam. Ci ni mu doon baat bu yonent bu mbugal, dafay tekki ne ci Eliyakim, doomu Hilkiya, dees na teg ca mbaggam ca caabi Daawuda, te yeb wi nekk ci mbaggam mooy ab yonent bu mbugal. Lii mooy njëgg bu xel mu xóot!

Sœur White wax na lii ci ab caabi bu ñu boole ak Biibël bi.

“Ci Kàddug Yàlla lëkkaloo am na ab caabi buy ubbi boyetu alal ju wert wi, ngir sunu ngërëm ak sunu mbégte. Dama sant ci bépp leer gu tuuti. Ci kanam, xew-xew yi nuy gis léegi te di nu gën a sutura, dinañu leen leerel. Am na ay xew-xew yu nu manul a xam ba noppi, ba kera boobu yaram wu dee bii sol yaram wu dul dee.” Manuscript Releases, volume 17, 261.

Waxu ubbi tudd yi Miller waxoon ci mbirum géntam mooy lii.

“Damay géntoon naa Yàlla, ci loxo gu kenn gisul, yónnee ma ab kese bu ñu xëccoon ak xam-xam yu doy, lu tollook fukki tomb ak juróom-benni tomb ci peñc, defare ci ebeen ak per yi ñu tàqale woon ak rafetlu. Kese ga amoonna ca ab caabi bu ci takk. Ci saa si laa jël caabi ga, ubbi kese ga; ba ma ko ubbee, ci sama waaru ak sama yéemu, gis naa ne fees na ak xeeti takkam yu bare ak yu wuute dayo, diyama, doj yu am solo, ak xalis wurus ak xalis xalis bu xeet wu ne ak njàngat wu ne, ñu teg lépp ak rafet ci séen berab yu wuute ci biir kese ga; te noonu lañu ko sàkkale woon ba muy wone leer ak ndam lu dara yamul ak lu dul jant bi.” Early Writings, 81.

Ci ay biti yu James White ci mbindum suuf yi ci gént bi, mu wax lii ci mbirum caabi bi.

“‘Sàrt bi ci’ mooyoon anam wi mu doon tekke Kàddu waxi yonent yi—di méngale Mbind mi ak Mbind mi—Biibël mooy kiy firndeel boppam. Ak bii sàrt, Mbokk Miller ubbi na ‘kàsté,’ walla dëgg gu mag gi ci mbirum ñëwug Boroom bi ci adina.” James White.

James White wax na ci kërgëg buub bii, te ci def loolu mu bind ab ndëgëral. Lu gën a am solo mooy ñu xam ne Miller amoon na bëgg-bëggam bii te mu siiwal ko ci atum 1847, gannaaw ñaari at walla lu ko ëpp gannaaw Ñàkkug Yaakaar gu Mag ga, ba jamono jooju ñi doon benn, maanaam Millerite Adventist yi, dafa tasaaroo woon. Miller dafa weesu woon ci yoon wi, te “kurél gu ndaw gi” ga “tasaaroo fa ak fépp” nekkoon nañu di sonn ba tey ndax ñàkkug yaakaar ga. Bëgg-bëgg Miller bi waxoon na ci xalis jooju, te James White wax na ci moom, Ellen White itam jële na ci

moom ci anam wu wóor te bu baax kem. James White bind na ab ndëgëral ngir bëgg-bëggam bi, boole bëgg-bëggam bi ci, ba noppi yokk ay nota yu gàtt ci suuf xët yi. Ndëgëralam bi, bëgg-bëgg bi, ak nota yi ci suuf xët yi dinañu nekk ci mujju bind bii ngir ñi soxla am jot ci xibaar boobu.

Esayi 22 mooy misaal bu wone tambali ak mujju Adventism. Ci ñaari jaar-jàng yii, amoon na te dina amaata benn xeexu tàggat gu xewoon 22 Oktoobar 1844, te gannaaw loolu benn yoon baatub Dibbër. Tàggat ga ci ñaar ñi, tambali ak mujju, mooy mataleb léebub fukki janq. Rakku jigéen White xamle na nu ne janq yu ñaaw yi mooy Laodiseeyankat yi. Shebna mooy tegtal Adventist yi di Laodiseeyankat ci tambali ak ci mujju Adventism. Eliakim, doomu Hilkiyah, mooy tegtal Adventist yi di Filadelfiyankat.

Waaye Hilkiyah itam itam baayub Adantism bi, ndaxte “mooy doon baay ci dëkkkat Yerusaleem yi ak ci kër Yuda gi.” Ñu doon wax ak teral ci William Miller ne “Baay Miller.” Ñu teg woon ci bëtam “caabi Daawuda,” te loolu dafay firndeel anam wu muy jàngee Mbind mi, “rëdd ci kaw rëdd.”

Bii ba di Bible la, mu jëfandikoo “caabi Daawuda,” muy tektal yoon yi ci firi waxi yonent yi, ngir ubbi dëgg yi aju ci ndaw mi njëkk. Yoon yooyu, (caabi Daawuda), ak waxu mbëggeelam bu bon bi (yeb), bi ñu xamoon jaarale ko ci caabi Daawuda, ñu wéy ci “weer gu sax ba noppi” bi ci kër Yàlla ga. “Weer” wi mooy bésu 22 Oktoobar 1844. Kàddug “weer” tekki na pënk, weer walla bant, te dafay tegtal itam ab màndarga yoon. “Yeb” bi, walla waxu mbëggeelam bu bon bi ñu wéyoon ci weer woowu, mooy yëgleb malaaka ji njëkk; te yëgle boobu agsi na ci mujjam 22 Oktoobar 1844, ba keroog waxu mbëggeelam bu bon bi matoon na te ñu dindi ko, dagg ko, mu daanu. Ñu dindi ko ndaxte yëgleb yonent bi ci mbëggeelam bu bon li dafa doon lu weesu ba noppi, te noonu weer wi waroon na ñu yóbbu ko ca Barab bu Gën a Sell ba, fa ñuy dellu wéy ci moom beneen yeb bu mbëggeelam bu bon.

Kàddu Yàlla bu metti bu Miller, bi ñu déggoon ci ay yoonu waxu ndigël yi te ñu mel ni “caabi Daawuda,” dina samp ab xar ci bérab bu sell ba, bu di taxawu ngóor gi mépp ci kër baayam. Kàddu “ngóor” gi nekk ci wàll woowu tekki na diis. Li téye diisub kër mooy fondemañam. Liggéeyu fondemañ bu Miller mooy téye diisu lépp lu gën a leer ci yëgleb malaaka bu ñetteel bi, bi ñu firndeel ak “doom ak li juddu.” Moo téye it diisu bépp xetu ndab yu barab bu sell bi. Te tabax nañu fondemañ ngir kër Yàlla gu ñuy samp gàngune gu tedd.

Eliakim doomu Hilkiyah dafay tegu mbooloom Philadelphia. Eliakim tekki na Yàlla ju yékkati, ndaxte Eliakim, baayub Yerusaleem, dafay tegu William Miller mi Yàlla jëfandikoo ngir yékkati fondema yi yees Yàlla fal ngir askanam gu tànn gu kóllëre. Moo di doomu Hilkiyah, te tur woowu jóge na ci ñaari baat, bi ñaareel bi di Yàlla, te bi njëkk bi di “lewet” ni ci lewetug wax. Hilkiyah dafay tegu Kàddug Yàlla walla baatam, te doomam dafay tegu yékkati kër Yàlla gi.

Ci mujju Adwanism, faw ci war a am njëg wu alag, te boobu njëg mooy malaaka bu ñetteel bi ci Peeñu yi ñent-fukk ak ñeent. War na am ab caabi ci mujjaay bi, bi ñu misaale woon ci caabi Miller. “Caabi” bi ci sunu jamono mi, dafa sukkandiku ci dellusi jaar-jaar yi, rawatina ci yoonu njëkk a tudd, mi boole walla di ka melal pexe bi Kirist moom ci boppam di Alpha ak Omega. War na am doomu Miller. Kon nag Miller, ni baay, divna Hilkiyah, Kàddug Yàlla; te doomu Miller mooy

Eliakim, maanaam Yàlla ju yékkati. Baay Miller taxawal na kër Yàlla gi, te doomu Miller mooy waxal kanam jamono bi Laodise ak Filadelfi di weesu, te waa Filadelfi ñu yékkati leen ni ab ràññee. War na am ab xaron wu ñu tëye bu baax, waaye du ci bérab bu Sell bi ni ci jaar-jaaru Miller, waaye ci Bérab bu Gën a Sell bi. Xaron woowu ak yépp mbëy mi ñu wéye ci kawam, dees na ko dagg ci mujju yégle malaaka bu ñetteel bi, ni ñu ko dagge woon ci mujju yégle malaaka bu njëkk bi. Bu Mikayel jógée taxaw te àtteb nit ñi jeex, njëg wu alag wi dina nekk ci jamono ju weesu, ñu yóbbu ko, ñu dagg ko, te mu daanu.

Tasare walla wóor walla wérante gi ginnaaw jamono ji ci 1844 dina dellu am ci yoonu Dimiñs. Esayi ñaar-fukk ak ñaar mooy misaal bu wone xalis yi indi tasare bi diggante Adventiste yi ci Laodise ak Adventiste yi ci Filadelfi, miy am ci jafe-jafe yoonu Dimiñs.

Bindalelaloon ci mbind mi, nga bind ci angelu jàngu Laodise yi ne: Nii la wax Aamiin bi, seede bu takku te dëgg, tàmbali mbindum Yàlla: Xam naa sa jëf yi, ne bëgg nga nekkul muy sedd walla tàng. Bëgg naa nga nekk sedd walla tàng. Kon nag ndaxte yaa ngi nekk tangoor, te nekkuloo sedd te nekkuloo tàng, dinaa la tufli génne ci sama gémmiñ. Ndaxte yaa ngi wax ne: Ku barele maa, am naa alal, te soxlaawuma dara; te xamuloo ne yaa ngi torox, yaram wiis, ki néew doole, ki ñàkk alal, gumb, te rafetuloo. Maa ngi la digal nga jënd ci man wurus wu ñu sey ci safara, ngir nga man a barele; ak yére yu weex, ngir nga sol ko, ba kersa gu nekk ci sa rafetuloo bañ a feeñ; te diiwal sa bët ak garab gu ñuy ñawale bët, ngir nga man a gis. Ñi ma bëgg yépp, maa leen di yedd ak yar; kon nak, na sa xol tàkk, te nga tuub. Xoolal, maa ngi taxaw ci bunt bi, di bër: bu kenn déggée sama baat, ubbi bunt bi, dinaa dugg ca moom, te lekk ak moom, moom itam ak man. Ki daan, dinaa ko may mu toog ak man ci sama gangune, ni man itam ma daanee, ba toog ak sama Baay ci ay ganguneem. Ku am nopp, na déglu li Xel mi wax jàngu yi. Peeñu Yàlla 3:7–22.

Gannaaw bi ci gént gi, James White boole na ci gént gi ak ay footnote. Amuma benn jafe-jafe ak ni James White jëfandikoo géntu Miller, doonte sax sunu bind bind nañu yoon yu bari ab tekkiinu géntam buy wuute tuuti ak bu James White. Yoonu James White bu njëkk bi, te moo wuute ak li nu bind, mooy ne mu teg “xarala yi” ci contexte bi ñu doon askanu Yàlla, waaye nun dégg nanu ne xarala yi mooy dëgg-yaram yu wax ci yégle. Amul benn juuyoo, ndax góor day wone li mu gëm, te tasaaroo xarala yi gannaaw Great Disappointment dafay misaal tasaaroo askanu Yàlla BAALU bés bu Sunday law. Waaye fakt bii, ñeel na njàng mu ëpp ci kanam.

Ndégal bi James White ci géntu William Miller

“Gént yi ci topp moom lañu ko siiwaloon ci Advent Herald, li weesu na ñaari at ak lu ëpp. Bu boobaa gis naa ne mu wone na bu leer sunu jaar-jaari bindeel ñaareelu ñëwug Kirist bi ci jamono ji wees, te Yàlla joxe na gént gi ngir njariñu juróom gi tasaaroo.”

“Bokku ci màndargay ñëw gu jigeen gu bés bu mag te tiitlu Yàlla bi, Yàlla def na fa gént. Xoolleen Yoel 2:28–31; Jëf ya 2:17–20. Gént man na ñëw ci ñetti yoon; bu njëkk, ‘ndax bareb liggéey.’ Xoolleen Ecclesiastes 5:3. Ñaareel, ñi nekk ci suufu xel mu bon te di naxalug Seytaane, man nañu am gént jaarale ko ci sa dooley. Xoolleen Deuteronomy 8:1–5; Jeremiah 23:25–28; 27:9; 29:8; Zechariah 10:2; Jude 8. Te bu ñetteel, Yàlla dafa jàngaloon, te ba tey mu

ngi jàngal ay nitam lu ëpp mbaa lu néew ci gént, yi di ñëw jaarale ko ci liggéeyu malaaka yi ak Xelum Sell mi. Ñi taxaw ci leer gu set gu dëgg, dinañu xam bu Yàlla leen mayee ab gént; te noonu, duñu naxu, te duñu leen yóbbu ci réer ngir gént yu dëggul.”

«Mu wax ne leen: dégluleen léegi samay wax; bu amee ab yonent ci seen biir, man Maa ngi di Aji Sax ji, dinaa feeñal sama bopp ci moom ci ay peeñ, te dinaa wax ak moom ci gént.»
Nombres 12:5.

Naka la ko Yàqub ne: «Malaakatu Boroom bi waxoon na ma ci gént.» Genesis 31:2. «Yàlla dikk na ci Laban waa Siri ci gént guddi.» Genesis 31:24. Jàngleen génti Yuusufa yi, ci Genesis 37:5–9, te gannaaw loolu jàngleen nettali bu neex bi ci seen matug ci Misra.

«Ci Gibeyon, Boroom bi feeñu Solomón ci gént guddi.» 1 Buur 3:5. Rëy na te am solo lool natar bu mag bi nekk ci saaru ñaareelu téereb Daniyeel, te joxe woon nañu ko ci gént; noonu itam ñeenti rab yu nekk ci saaru juróom-ñaareel bi, ak yeneen yi. Ba Erodda doon seet a rey Musalkat bu ndaw bi, Yosef dees na ko artu ci gént, ngir mu daw dem Misra. Macë 2:13.

«Te ci fan a am ci MOOY MUJJ YI, Yàlla nee na, dinaa tuur sama Xel ci kaw bépp nit; seeni doom yu góor ak seeni doom yu jigéen dinañu wax ci kàddug yonent, seeni ndaw yu góor dinañu gis ay peeñ, te seeni mag yu góor dinañu gént ay gént.» Jëf ya 2:17.

“May waxu, jaar-jaari ak peeñu, fii mooy meññeefu Xel Mu Sell mi, te ci fan yu mujj ya dees na ko feeñal ba baax ngir mu nekk mandarga. Moo bokk ci may yi jàngum xebaar bu baax bi jot.”

«Te mujj ay ndaw yi nekk yonnent yu ndaw; te mujj ay YÓNENT; te mujj ay waareel xebaar bu baax bi; te mujj ay sàmm ak ay jàngalekat; ngir matal gaayi Yàlla yi, ngir liggéeyu ministère bi, ngir tabax yaramu Kirist. Éfes 4:11, 12.»

«Te Yàlla tëral na ñenn ci kèrgëm ga, bu njëkk ndaw-ndawi Yàlla yi, ñaareel gi YONENT yi, ak ñeneen yi, ñoom itam. 1 Korent 7:28.»

“Buñal YÉGLE-YI. 1 Thessaloniens 5:20. Xoolal itam Ites 13:1; 21:9; Romans 12:6; 1 Corinthiens 14:1, 24, 39. Yonent yi walla yégle yi dañuy ngir tabax mbooloom Kirist; te amul benn firnde bu ñu man a joxe ci Kàddug Yàlla ne dañoo war a jeex laata waarekat yi, sàmmkat yi ak jàngalekat yi di jeex. Waaye kuy weddi ne, ‘Am na ay gis-gis ak ay gént yu dul dëgg yu bare lool, ba tax ma mënul wóolu dara ci lu mel noonu.’ Dëgg la ne Seytaane am na ay naanam yu matale. Moom dafa mas a am yonent yu dul dëgg, te wér na sax ne nu man a séentu leen tey ci waxtu bii mujjam bu nax ak ndam. Ñi di bañ ay xamle yu mel noonu ndaxte li dul dëgg am na, man nañu itam, ak noonu sax, dem gën a ëpp ba weddi ne Yàlla masul a feeñ boppam nit ci gént walla ci gis-gis, ndaxte li dul dëgg dafa mas a am.”

“Gént ak peeñ yu Yàlla jaaroo ngir feeñal boppam nit. Jaarale ko ci boobu la waxoon ak yonent yi; teg na mayug wax ci turu Yàlla bi ci biir mayi kër gu xebaar bu baax gi, te boole na gént ak peeñ ak yeneen màndarga yi yu “BÉS YU MUJJ YA.” Ameen.

« Li ma bëgg ci wax yi ma waxoon ci kaw mooy dindi bàkkaar yi ci anam gu dëpp ak Mbind mi, te waajal xel mi ñuy jàng ngir li di topp. » James White, Brother Miller’s Dream, 1–3.

Ñaareelu ñaareel bi William Miller amoon ci géntam

«Ma xel ne Yàlla, jaarale ko ci loxo ju kenn gisul, yónnee ma ab boyetu ndam lu ñu defe ak xam-xam gu yéeme, lu tolloo ak fukki tirimet ci guddaayam ak juróom-benn ci yaatuwaayam, te ñu sàcc ko ak ebony ak per yu ñu dēral ak njariñ gu yéeme. Boyetu ndam boobu amoon na ca ab caabi bu ñu ci takk. Ci saa si ma jël caabi ba ubbi boyetu ndam ba; te, ci sama yéemu ak sama waaru, gis naa ne fees na ak yépp xeeti ak tolluwaay yu wuute yu xonq, diamay, doj yu tedd te wertu, ak xalisu wurus ak xalisu xalis yu nekk ci bépp tolluwaay ak bépp njariñ, te ñu renc ko bu rafet ci seen barab yu wuute yi ci biir boyetu ndam ba; te noonu lañu ko rencee ba mu delloo leer ak ndam lu dara yamul ak lu dul jant bi.»

«Xalaat naa ne du sama warugar rekk a bég ci gis-gis bu yéeme bii, doonte sama xol feesoon na lool ci bānneex ndax melax, rafet, ak njariñu li ci biiram nekk. Moo tax ma teg ko ci kawab taabal bu nekk ci diggu sama néeg te ma yégle ne képp ku am bëgg-bëgg mën na ñëw gis gis-gis bi gëna màgg te gëna leer, bi nit masul a gis ci dundug addina sii.»

“Nit ñëw a nga tàmbali di ñëwsi, ca njëkk ñu néew woon, waaye ñu yokku ba nekk mbooloo mu réy. Bi ñu jëkk a xool ci biir keset bi, dañuy yéemu te xaacu ci mbégte. Waaye bi way seetkat yi gëna yokku, ku nekk tàmbalee sonal xarala yi, di leen génne ci keset bi te tas leen ci kaw taabal bi. Ma tàmbalee xalaat ne boroom bi dina laaj ci sama loxo keset bi ak xarala yi dellusi; te su ma bàyyée ñu tas leen, du ma man a delloo leen seen berab ci keset bi ni woon njëkk; te ma nga doon yëg ne du ma mukkk man a jëfe layoo googu, ndaxte dina réy lool. Noonu ma tàmbalee ñaan nit ñi bu baax ñu bañ a laal leen, mbaa ñu génne leen ci keset bi; waaye ginnaaw bi ma gëna ñaan, noonu lañu gëna tas leen; te léegi dafa mel ne dañuy tas leen ci bépp néeg bi, ci suuf si ak ci kaw bépp yëf ci néeg bi.

« Noonu ma gis ne ci biir alxuraan yu dëgg ak xalis wu dëgg yi, ñoom daan nañu tas lu bare lool ci alxuraan yu fen ak xalis wu fen. Dama mer lool ci seeni jëf yu suufe ak seen ñàkk ngërëm, te yedd leen te rëbb leen ci loolu; waaye bu ma leen gën a yedd, ñoom it gën a tas alxuraan yu fen ak xalis wu fen ci biir yu dëgg yi. »

« Noonu naggu ci sama ruu buy dox ci yaram, te ma tàmbalee jëfandikoo dooleb yaram ngir bëmleen génne néegu bi; waaye bi may bëmme kenn ci seen biir ngir mu génn, ñetti ñeneen di dugg, di yóbbu suuf ak set ak suufus xeeb ak mboolem xeet yu mbalit, ba ñu muur bépp per buy dëgg, diama ak koppar, te lépp a woon ñàkk gis-gis. Ñoom itam dañoo dagg samay kese buy dencukaay, daldi tas ko ci biir mbalit ma. Dama foog ne kenn seetul samay tiis mbaa sama mer. Dama jeex ba noppi ci ñàkk yaakaar ak tiis bu metti, ba noppi toog di jooy. »

“Bi ma doon di jooy ak di jàq ci sama réy loru ak sama yëf yu ma war a tontu, ma fàttaliku Yàlla, te ma ñaan ko ak xol bu dëgër ngir mu yónnee ma ndimbal. Ca saa sa bunt bi ubbeeku, góor agsi ci néeg ba, ba noonu nit ñépp génn fa; te moom, mi yor ab balaay ngir daldi setal pënd mi, ubbil palanteeri yi, ba noppi tàmbali di set weex pënd mi ak mbalit mi nekk ci néeg ba.

«Maa ngi ko jooy ngir mu muñ, ndaxte amoon na ay per yu am solo yu tasaaroo ci biir mbalit mi.

«Mu ne ma ne: “Bulal dara,” ndaxte mooy “sammu leen.”»

«Noonu, bi mu diiwet suuf ak yàqute yi, jëf yu fen ak xalis yu neen, ñépp daldi yéeg te génne ci palanteer bi ni niir; te ngelaw li yóbbu leen. Ci boobu jàkkaarloo, maa ngi tēj samay bët ab diir bu gàtt; bi ma leen ubbee, yàqute ji mépp demoon na. Jëf yu wert yi, diyama yi, xalis yu wurus ak yu xalis, nekk nañu tasaaroo ak bare gu réy ci néeg mépp.»

“Noonu mu teg ci kaw taabal bi ab kese bu ëpp solo te gëna rafet bu mel ni bu njëkk ba, daldi dajale takkaay yi, diyama yi, xalis yi, ak loxoom, sànni leen ci biir kese ga, ba benn desul, doonte am na ci diyama ya yu rëyul woon lu ëpp xob waxtu pin.”

«Noonu mu woowe ma ma ‘ñëw te gis.’»

“Xool naa ci biir kaasu bi, waaye samay bët dañu leer ba mujjeek gis ga. Ñu tàlloon fukki yoon ci seen ndam gu jëkk. Maa ngi xalaat ne dees na leen root ci suuf si ak tànk nit ña bon ña, ñi leen tasaaroo te dox ci kaw suuf si. Ñu toftaloon leen ci yoonu taaru ci biir kaasu bi, ku nekk ci barabam, te amul benn metit bu feeñ ci jëf ju góor ga jël woon ba sànni leen ci. Maa yuux ak bànnex bu réy, te yuux boobu yeewe ma.” Early Writings, 81–83.

Nataali James White yi

«“Kofóor” bi dafay tegtal dëgg-dëgg yu mag yi nekk ci Biibël bi, yu jëm ci ñaareelu dikkug sunu Boroom Yeesu Kirist, yi ñu joxoon Mbokk Miller ngir mu siiwal leen ci àddina si.»

““Ab caabi bi ñu takk’ mooyoon anamam bu mu doon firnde waxu yonent yi — di méngale Mbind mi ak Mbind mi — Biibël bi di firndekatam boppam. Ak caabi boobu, Mbokk Miller ubbi na ‘kofre bi,’ walla dëgg-gu-mag gu jëm ci ñëwu Boroom bi ngir àddina si.

““Nit ñëw naan nañu tàmbalee dikk, bu jëkk ci ay nit yu néew waaye di yokku ba muy mbooloo.’ Bi ñu njëkk a waare xebara dikkug Kirist, jaarale ko ci Mbokk Miller ak ñeneen yu néew lool, amuloon jëf yu bare, te ay nit yu néew rekk la ko yégle woon ba ñu xéy; waaye diggante 1840 ak 1844, fu mu nekk fu ñu ko waaree, mbooloom dëkk bi mépp yéewu na.”

““Jewels, diamonds, ak yeneen’ yu ‘bokk ci xeetu ak rëy yu nekk ay wuute’ te ‘ñu tëral leen bu baax ci seen bérab yu nekk ci boyetu werey bi,’ dafay teg ci xale yi Yàlla, [Malachi 3:17,] yu jóge ci bépp kërgeem, ak ci lu ëpp ci bépp taxawaay ak fan ak anam yu dund, ñi nangu woon ngëmug advent bi, te ñu gis leen ni ñuy jël taxawaay bu dëgër ci seen bérab yu nekk, ci mbir mu sell mi ci dëgg. Bi ñuy dox ci tëraliin boobu, ku nekk di topp liggéeyam bopp, te di dox ak woyof kanam Yàlla, ‘ñoo doon wone addina leer ak ndam,’ lu kenn mënul tolloo ludul mbooloom gëmkat yi ci fan yi ndaw yi. Yégle bi, [Révélation 14:6, 7] demoon ni bu mel ni ci laaf yu ngelaw li, te woote bi, ‘Ñëwleen, ndax lépp jagle na léegi,’ [Luke 14:17.] tasaaroon ak doole ak jariñ.”

“Bi malaaka buy wéyaw [Revelation 14:6, 7.] tàmbalee jàngale xebaar bu baax bu dul jeex bi, ne: “Ragalleen Yàlla, te jox ko ndam; ndax waxtu àtteem agsi na,” ñu bare xaacu ci mbégte ngir dikkug Yeesu ak dellusiin gi; waaye gannaaw ga, ñoom sax ñoo ko weddi, ree ci ko, te ñaawal dëgg gi, mi leen bés bu gannaaw feesaloon ak mbégte. Ñoo jaxasee te tasar jafe-jafe yi. Lii indi na nu ca noflaay 1844, ba waxtu tasaaroo gi tàmbalee. Fàttaliku lii: ñi benn yoon

“xaacoon ci mbégte” ñoo jaxasee te tasar jafe-jafe yi. Te kenn tasarul mbooloo mi ba gën a am njariñ, te yóbbu leen ci réer gannaaw 1844, ni ñi benn yoon doon waare dëgg gi, te bég ci moom; waaye gannaaw ga ñu weddi liggéeyu Yàlla ak matug waxi yonent yi ci sunu xew-xewu dikk bi weesu.”

“Seede Miller mooytuwaay bi, ci ay weer yu bari gannaaw yuuxu guddi ga, ci wër gu juróom-ñaareel gi, 1844, mooy ne bunt bi tëj na, te yokkute ngëneel gi mooy matug yëgleb, te nun dafa leer ne dëgg la nu doon waare jamono. Noonu mu dënk ay mbokkam, jaarale ko ci Advent Herald, ngir ñu taxaw bu dëgër, muñ, te bañ a diisante ci seen biir; te Yàlla dina leen léeral ci lu gaaw ndax waare jamono. Ci noonu la doon ñaanal jawriñ yi, fekk dafa yëg ne am na “li muy war a tontu” ci seen mbir, te ne “dina réy lool.”

“Yax yu amul, ak xalis yu fen’ yi ñu tas ci biir yu dëgg yi, leer na ne dañuy tegtal nit ñi soppeeku ci fen, walla ‘doom yu doxandéem,’ [Hosea 5:7.] gannaaw bi bunt bi tëjje ci 1844.

“Ñaareelaar ñaareel, ‘bu ëpp réy te gëna rafet ba ca njëkk ba,’ bi ñu dajale ca ‘xonq yi,’ ‘diamã yi,’ ak ‘pees yi’ yu tasaaroo, dafay tektal tool bu yaatu bi ci dëgg-dëgg gu dund gi ci jamono jii, bi ñuy dajale ca gannaaw gi tasaaroo; mooy 144,000, ñoom ñëpp am nañu màndarga Yàlla miy Dund. Benn diamã bu teddul deesuko bàyyi ci lëndëm gi. Ndaxte doonte am na ñenn ñuy ‘ñakk a mag ba tolloo ak njobital pins,’ duñu leen réeroo, walla bàyyi leen ci bésib tey bii bi Yàlla di dajale ay xonqam. [Malaki 3:16–18.] Mën na yónni ay malaakaamam, gaawloo leen ngir génne leen, ni mu génne woon Lóot Sodom. ‘Boroom bi dina def liggéey bu gatt ci suuf si.’ ‘Dina ko dagg bu gatt ci njubte.’ Xoolal Room 9:28.”

“Suf ak xotti yi, suuf, ak bépp xeetu mbalit,’ dañuy tektal njuumte yu bare te yu wuute, yiñu duggël ci biir way-gëm yi ci ñaareelu ñëwte Kirist bi, gannaaw noonu bu weeru bëgg-bët gu 1844. Fii dinaa waxtaan ci juróom-ñatt ci yi.”

“1. Taxawaayu yi yenn ci “sàmm yi” jël ak ngànt ngir yor ko bu yéglee baat bu guddi digg bi, ne doole ju tedd ji, di denc xol, te Noonu Sell mi àndal ak yëngu-yëngu weeru juróom-ñaareel bi, amoon na rekk melokaanu mesmerism. George Storrs bokkoon na ci ñi jëkk a jël taxawaay boobu. Xoolleen ay mbindam ci mujjum atum 1844, ci Midnight Cry bi, bi ñuy feeñale woon ca dëkkub New York. J. V. Himes, ca Ndambooru Albany ba ci bëgg-bëtug 1845, wax na ne yëngu-yëngu weeru juróom-ñaareel bi jur na mesmerism bu xóot juróom-ñaari tànk. Lii kenn ku fa nekkoon te dëgg wax ji moo ma ko wax. Yeneen itam, ñi bokkoon ci yëgle baatub weeru juróom-ñaareel bi ak doole, gannaaw gi ñoom sax wax nañu ne yëngu-yëngu boobu liggéeyu Seytaane la. Jox Seytaane liggéeyu Kirist ak Noonu Sell mi, ca fan yi Sunu Musalkat nekkoon, dafa doon yàq turu Yàlla, te léegi itam yàq turu Yàlla la.”

“2. Yeesal yuy bari ci waxtu wu ñu tëral. Gannaaw bi 2300 fan yi jeexee ci 1844, nit ñu bare jàpp nañu ay waxtu yu wuute ngir seen mujj. Ci def loolu dañu yëkkati nañu “mandarga yi,” te dañu tas nañu lëndëm ak sikki-sakka ci kaw gépp yëngu-yëngu dikk baat bi.

“3. Espiritisma ak ay ay xalaatam ak ay jëfandikookam yu ëpp. Pexeebu Seytaane bii, bi def liggéey gu metti gu dee, dafa baax na lool ci misaal bi ñu ko tegtal ak ‘gállankoor yi,’ ak ‘bépp xeetu mbalit.’ Ñu bare ci ñiy naan poisonu espiritisma boobu nangu nañu dëggug sunu jaar-jaaru adwaan bu weesu; te ci mbir moomu, ñu bare ñu ngi gëm ne espiritisma mooy

meññeefu dëgggu gëmu ne Yàlla moo jiite woon yëngu-yëngu adwaan yu mag yi ci 1843 ak 1844. Piyeer, bi muy wax ci ña war a ‘dugal heresi yu yàqu, ba sax di weddi Boroom bi leen jënd,’ nee na, ‘NDAX SEEN MBIR, YONU DÈGG GI DINA ÑU KO WAX LU BON.’”

“4. S. S. Snow di wax ne mooy ‘Yàllaaju wax ji Eliya’” Góor gi, ci doxalinam bu doo waar te yàqute, def na itam wàllam ci liggéeyu dee bii, te yoonam dafa jème ci yóbbu taxawaayu dëgg wi ñeel santos yiy xaar, ba mu suufe ci xel yu bare ci ñi jub te dëgg.

“Ci lim maatal ju ñu tëral jëfandikoo yi, man naa dolli ci yeneen yu bari itam, mel ni ‘junni at yi’ ci Peeñu 20:4, 7, ci jamono ju weesu ji, 144,000 yi ci Peeñu 7:4; 14:1, ñi ‘dekki te génn ca bàmmeele ya’ gannaaw ndekkiug Almasi bi, njàngalem bu wax ne doo liggéey, njàngalem bu alag xale yu tuuti yi, ak yeneen ak yeneen.”

“Njaari jëfandikoo yi ñooñu dañoo leen siiwal ak bëgg-bëgg bu réy, te di leen dënk ci gépp anam ci gàngoor gi di xaar, ba ci jamono ji Mbokk Miller amee kër gu ga, jawar yu dëgg ya ‘ñu ko génne ci gis-gis,’ te waxi yonent bi manoon na jëfandikoo fii—‘Te àtte bi dellu gannaaw, te njubte taxaw fu sore,’ ak yeneen ak yeneen. Xoolal Isaiah 59:14. Ci jamono jooju amul woon benn xëtu xibaar bu Advent ci réew mi buy saxal mbiri dëgg gi fi nekk. The Day-Dawn mooy woon bu mujj aaré taxawaayu dëgg bi bu gàngoor gu ndaw gi; waaye moom dee na ay weer yu bare laata Boroom bi joxee Mbokk Miller kër gu ga; te ci fajug ndeyam bu mujj ba muy dee, mu jubluée santos yi sonn te di jooy ñaan ngir 1877, moom di jamono ji seen mucc gu mujj di ñëw, fekk booba des na woon ñetti-fukk at ci kanam. Aka metti! Aka metti! Yemuñ na nag ne ci këräm gu ga Mbokk Miller ‘toog na ba jooy’ ngir lii di xalis bu metti.”

“Mbokk Miller tëj na bëtäm ci dee, 22 Desàmbar 1849, te loolu dafa matale wax yi diñ ko waxoon ci ay géntam: ‘Ci yëngu-yëngoo gi, damay tëj samay bët ab diir bu gätt.’ Matug wax jii yém ci ni mel ba ku nekk dina ko gis bu baax.

“Buutu bi, mooy dëgggu ñëwte gu ñaareel gi màggat Miller siiwaloon ci àddina, ni ko léebaleb fukki jigéen ñi bëgge woon séy tegtalee. [Matthew 25:1–11.] Jëkk, waxtu wi, 1843; ñaareel, waxtu yiir bi; ñetteel, yuuxu guddi gi digg, ci weeru juróom-ñaareel bi, 1844; te ñeenteel, bunt bu tëj bi. Kenn ku jàngoon kayiti ñëwte gu ñaareel gi li dale 1843, du weddi ne Màggat Miller yégle naarent yi ci ñeenti dog yi am solo ci jaar-jaaru ñëwte gi. Doxalin bu dëppoo bii ci dëgg, walla “buutu” bi, dagg nañu ko ay xaaj, tas ko ci biir mbalit yi, ñoom ñi bañ seen bopp jaar-jaaru, te weddi nañu sax dëgg yi ñoom ak Màggat Miller waaree woon ak fit ngir waare ko àddina.”

“Kanam gi dina set na te, te du ñuy am benn sikkul, te ñu nekk ‘akul benn bàkkaar ci kanam nguug Yàlla,’ gannaaw bi ñu confessé seen yépp njuumte, seen yépp bàkkaar ak seen yépp ñàkk; te gannaaw bi deretu Kirist joxe nañu ko ngir raxas leen te far seen bàkkaar yi, dinañu nekk ‘akul benn tàkk, walla benn xàjj, walla lu mel noonu.’ Noonu dinañu leer ak ‘fukki yoon seen ndam ak seen màggat gu njëkk.’” JAMES WHITE Oswego, Mee, 1850.